

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

4. října 2024*

„Kasační opravný prostředek – Hospodářská soutěž – Kartelové dohody – Trh s výztužemi do betonu – Rozhodnutí Evropské komise, kterým se konstatuje porušení článku 65 UO po uplynutí doby platnosti Smlouvy o ESUO na základě nařízení (ES) č. 1/2003 – Rozhodnutí přijaté po zrušení dřívějších rozhodnutí – Konání nového slyšení za přítomnosti orgánů pro hospodářskou soutěž členských států – Právo na obhajobu – Zásada řádné správy – Požadavek nestrannosti – Přiměřená lhůta – Povinnost uvést odůvodnění – Proporcionalita – Zásada *ne bis in idem* – Námitka protiprávnosti – Přítěžující okolnosti – Opakování protiprávního jednání – Polehčující okolnosti – Rovné zacházení“

Ve věci C-31/23 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek podaný na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie dne 19. ledna 2023,

Ferriere Nord SpA, se sídlem v Osoppo (Itálie), zástupci: B. Comparini, G. Donà a W. Viscardini, avvocati,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

příčemž dalšími účastnicemi řízení jsou:

Evropská komise, zástupci: G. Conte, P. Rossi a C. Sjödin, jako zmocněnci, ve spolupráci s: M. Moretto, avvocato,

žalovaná v prvním stupni,

Rada Evropské unie, zástupci: E. Ambrosini a O. Segnana, jako zmocněnci,

vedlejší účastnice v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení: T. von Danwitz, předseda senátu, P. G. Xuereb (zpravodaj) a A. Kumin, soudci,

generální advokát: N. Emiliou,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

* Jednací jazyk: italština.

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Společnost Ferriere Nord SpA se kasačním opravným prostředkem domáhá zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 9. listopadu 2022, Ferriere Nord v. Komise (T-667/19, dále jen „napadený rozsudek“, EU:T:2022:692), kterým Tribunál zamítl její žalobu znějící na zrušení rozhodnutí Komise C(2019) 4969 final ze dne 4. července 2019 o porušení článku 65 Smlouvy o ESUO (věc AT.37956 – Výztuže do betonu) (dále jen „sporné rozhodnutí“) v rozsahu, v němž se jí týká. Podpůrně se tento podnik domáhá zaprvé zrušení napadeného rozsudku v rozsahu, v němž zamítl jeho podpůrný návrh směřující k částečnému zrušení sporného rozhodnutí, a zadruhé částečného zrušení tohoto rozhodnutí, jakož i snížení pokuty, která mu byla uložena.

Právní rámec

Nařízení (ES) č. 1/2003

- 2 Článek 7 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích [101 a 102 SFUE] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1), nadepsaný „Zjištění a ukončení protiprávního jednání“, v odstavci 1 stanoví:

„Pokud Komise na základě stížnosti nebo z vlastního podnětu zjistí jednání v rozporu s články [101] nebo [102 SFUE], může svým rozhodnutím nařídit, aby dotyčné podniky a sdružení podniků takové protiprávní jednání ukončily. Za tím účelem jim může ukládat nápravná opatření z hlediska tržního chování nebo nápravná opatření strukturální, která jsou přiměřená protiprávnímu jednání a nezbytná k tomu, aby bylo toto jednání účinně ukončeno. Strukturální nápravná opatření mohou být uložena pouze tehdy, pokud buď neexistuje stejně účinné nápravné opatření z hlediska tržního chování, nebo pokud by každé takové stejně účinné nápravné opatření z hlediska tržního chování bylo pro dotyčný podnik větší zátěží než strukturální nápravné opatření. Pokud má na tom Komise oprávněný zájem, může rovněž konstatovat, že došlo k protiprávnímu jednání v minulosti.“

- 3 Článek 14 tohoto nařízení, nadepsaný „Poradní výbor“, stanoví:

„1. Komise konzultuje před přijetím každého rozhodnutí podle článků 7, 8, 9, 10, 23, čl. 24 odst. 2 a čl. 29 odst. 1 Poradní výbor pro restriktivní praktiky a dominantní postavení.

2. Pro jednání o jednotlivých případech se poradní výbor skládá ze zástupců orgánů pro hospodářskou soutěž členských států. [...]

[...]

5. Komise přihlíží co nejvíce ke stanovisku poradního výboru. Sdělí výboru způsob, jakým vzala toto stanovisko na vědomí.

[...]“

- 4 Podle čl. 23 odst. 2 písm. a) uvedeného nařízení může Komise rozhodnutím uložit podnikům a sdružením podniků pokuty, pakliže se úmyslně nebo z nedbalosti dopouštějí jednání v rozporu s články 101 nebo 102 SFUE.
- 5 Článek 25 téhož nařízení, nadepsaný „Promlčecí lhůty pro uložení sankcí“, stanoví:
- „1. Pravomoci svěřené Komisi na základě článků 23 a 24 se promlčují takto:
- a) po třech letech v případě porušení ustanovení týkajících se žádostí o informace nebo provedení kontroly;
- b) po pěti letech ve všech ostatních případech protiprávního jednání.
2. Lhůta začíná běžet dnem, kdy došlo k protiprávnímu jednání. V případě trvajících nebo opakovaného protiprávního jednání však začíná lhůta běžet dnem, kdy bylo ukončeno.
3. Každý úkon učiněný Komisí nebo orgánem pro hospodářskou soutěž členského státu za účelem šetření nebo postupu souvisejícího s protiprávním jednáním přerušuje promlčecí lhůtu pro uložení pokuty nebo penále. K přerušení promlčecí lhůty dochází s účinkem ode dne, kdy byl tento úkon oznámen nejméně jednomu podniku nebo sdružení podniků, které se podílejí na protiprávním jednání. Úkony, kterými se přerušuje promlčecí lhůta, jsou zejména:
- a) písemné žádosti Komise nebo orgánu pro hospodářskou soutěž členského státu o informace;
- b) písemné zmocnění k provedení kontroly vydané Komisí nebo orgánem pro hospodářskou soutěž členského státu pro své úředníky;
- c) zahájení řízení ze strany Komise nebo orgánu pro hospodářskou soutěž členského státu;
- d) oznámení o námitce, již se zabývá Komise nebo orgán pro hospodářskou soutěž členského státu.
4. Přerušování promlčecí lhůty se vztahuje na všechny podniky nebo sdružení podniků, které se podílejí na protiprávním jednání.
5. Po každém přerušování začíná běžet promlčecí lhůta znovu. Avšak promlčení nastane nejpozději dnem, kdy uplynula doba rovnající se dvojnásobku promlčecí lhůty, aniž by Komise uložila pokutu nebo penále. Tato doba se prodlužuje o dobu, po kterou je promlčení pozastaveno podle odstavce 6.
6. Promlčecí lhůta pro uložení pokuty nebo penále se pozastavuje po dobu, kdy je rozhodnutí Komise předmětem řízení u Soudního dvora.“
- 6 Článek 27 nařízení č. 1/2003, nadepsaný „Slyšení stran, stěžovatelů a ostatních osob“, stanoví:
- „1. Před přijetím rozhodnutí podle článků 7, 8, 23 a čl. 24 odst. 2 poskytne Komise podnikům nebo sdružením podniků, proti nimž je vedeno řízení Komise, příležitost, aby byly slyšeny ve

věci, jíž se týká námitka přijatá Komisí. Komise založí svá rozhodnutí pouze na námitkách, ke kterým se mohly dotyčné strany vyjádřit. Stěžovatelé jsou s řízením úzce spojeni.

2. Při řízení musí být plně dodržováno právo dotyčných stran na obhajobu. [...]

3. Pokud to Komise považuje za nezbytné, může poskytnout slyšení také jiným fyzickým nebo právníckým osobám. Žádostem o takové slyšení se vyhová, pokud tyto osoby prokáží dostatečný zájem. Orgány pro hospodářskou soutěž členských států mohou rovněž požádat Komisi o slyšení jiných fyzických či právníckých osob.

[...]“

Nařízení (ES) č. 773/2004

7 Článek 11, nadepsaný „Právo být slyšen“, nařízení Komise (ES) č. 773/2004 ze dne 7. dubna 2004 o vedení řízení Komise podle článků [101] a [102 SFEU] (Úř. věst. 2004, L 123, s. 18), ve znění nařízení Komise (ES) č. 622/2008 ze dne 30. června 2008 (Úř. věst. 2008, L 171, s. 3) (dále jen „nařízení č. 773/2004“), stanoví:

„1. Komise poskytne stranám, kterým určí prohlášení o námitkách [oznámení námitek], možnost být slyšeny dříve, než konzultuje poradní výbor uvedený v čl. 14 odst. 1 nařízení (ES) č. 1/2003.

2. Komise vezme ve svých rozhodnutích v úvahu pouze námitky, k nimž se mohly vyjádřit strany uvedené v odstavci 1.“

8 Článek 12 nařízení č. 773/2004 stanoví:

„1. Komise poskytne stranám, kterým určí prohlášení o námitkách [oznámení námitek], možnost přednést ústně svá stanoviska při slyšení, pokud o to požádají ve svých písemných vyjádřeních.

2. Strany při předkládání návrhů na narovnání potvrdí Komisi, že budou požadovat možnost rozvést svá stanoviska ústně při slyšení, pouze pokud prohlášení o námitkách [oznámení námitek] nezohlední obsah jejich návrhů na narovnání.“

9 Článek 13 tohoto nařízení, nadepsaný „Slyšení jiných osob“, stanoví:

„1. Jestliže o slyšení požádají jiné fyzické nebo právnícké osoby než ty, jež jsou uvedeny v článcích 5 a 11, a jestliže prokáží dostatečný zájem, informuje je Komise písemně o druhu a předmětu řízení a dá jim možnost písemně vyjádřit své stanovisko ve lhůtě, kterou jim stanoví.

2. Komise může případně vyzvat osoby uvedené v odstavci 1, aby přednesly své argumenty při slyšení stran, kterým určila prohlášení o námitkách [oznámení námitek], pokud o to požádají ve svých písemných vyjádřeních.

3. Komise může vyzvat kteroukoli jinou osobu, aby písemně vyjádřila své stanovisko a aby se zúčastnila slyšení stran, kterým určila prohlášení o námitkách [oznámení námitek]. Komise může rovněž tyto osoby vyzvat, aby ústně vyjádřily své stanovisko během slyšení.“

10 Článek 14 uvedeného nařízení, nadepsaný „Vedení slyšení“, zní následovně:

- „1. Slyšení jsou zcela nezávisle vedena úředníkem pro slyšení.
2. Komise vyzve osoby, které mají být slyšeny, ke slyšení v termínu, který sama stanoví.
3. Komise vyzve orgány pro hospodářskou soutěž členských států k účasti na slyšení. Komise může také vyzvat úředníky a zaměstnance jiných orgánů členských států.

[...]“

Oznámení z roku 2011

- 11 Hlavním cílem oznámení Komise o osvědčených postupech pro vedení řízení týkajících se článků 101 a 102 SFEU (Úř. věst. 2011, C 308, s. 6) (dále jen „oznámení z roku 2011“) je, jak vyplývá z jeho bodu 1, poskytnout praktické vodítko s ohledem na vedení řízení týkajících se článků 101 a 102 SFEU.
- 12 Bod 6 tohoto oznámení stanoví, že se toto oznámení bude používat ode dne zveřejnění u „dosud projednávaných a budoucích případů“. Pokud jde o projednávané případy, podle poznámky pod čarou 16 uvedeného oznámení se vztahuje „na procesní kroky, jež mají být učiněny po [od] jeho zveřejnění“.
- 13 Body 84, 86 a 109 téhož oznámení uvádějí:

„84. V prohlášení o námitkách [oznámení námitek] bude jednoznačně uvedeno, zda Komise zamýšlí uložit podnikům pokuty, pokud se námitky potvrdí [...]. V prohlášení o námitkách [oznámení námitek] uvede Komise základní skutkové a právní otázky, které mohou vést k uložení pokuty, jako je doba trvání a závažnost protiprávního jednání a skutečnost, zda se podnik dopustil protiprávního jednání úmyslně nebo z nedbalosti. V prohlášení o námitkách [oznámení námitek] je rovněž dostatečně přesně uvedeno, že určité skutečnosti mohou představovat přitěžující okolnosti a v možném rozsahu i polehčující okolnosti.

[...]

86. Jestliže se Komise chce ve svém konečném rozhodnutí odchýlit od skutkových nebo právních otázek uvedených v prohlášení o námitkách [oznámení námitek] v neprospěch jedné či více stran nebo pokud Komise hodlá přihlídnout k dodatečným důkazům hovořícím v jejich neprospěch, bude dotyčné straně nebo stranám vždy poskytnuta příležitost náležitě se k tomu vyjádřit.

[...]

109. Jsou-li po vydání prohlášení o námitkách [oznámení námitek] zjištěny nové důkazy, které Komise hodlá použít, nebo pokud Komise zamýšlí změnit právní hodnocení v neprospěch dotčených podniků, je dotyčným podnikům poskytnuta příležitost vyjádřit se k těmto novým aspektům.“

Skutečnosti předcházející sporu a sporné rozhodnutí

14 Skutečnosti předcházející sporu jsou vylíčeny v bodech 1 až 31 napadeného rozsudku.

„1 Žalobkyně, Ferriere Nord SpA, je společností založenou podle italského práva, která působí v odvětví výztuží do betonu od dubna 1992.

A. První rozhodnutí Komise (2002)

2 V období od října do prosince 2000 provedla Komise Evropských společenství v souladu s článkem 47 UO šetření u italských podniků vyrábějících výztuže do betonu, včetně žalobkyně, a sdružení podniků, Federazione Imprese Siderurgiche Italiane [(Federace italských ocelářských podniků) (dále jen ‚Federace‘)]. Na základě tohoto ustanovení jim rovněž zaslala žádosti o informace.

3 Dne 26. března 2002 zahájila Komise řízení podle článku 65 UO a přijala oznámení námitek na základě článku 36 UO (dále jen ‚oznámení námitek‘), které bylo zasláno mimo jiné žalobkyni. Žalobkyně odpověděla na oznámení námitek dne 31. května 2002.

4 Slyšení stran správního řízení se konalo dne 13. června 2002.

5 Dne 12. srpna 2002 zaslala Komise týmž adresátům dodatečné námitky (dále jen ‚dodatečné oznámení námitek‘) na základě čl. 19 odst. 1 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, prvního nařízení, kterým se provádějí články [81] a [82 ES] (Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3). Vysvětlila v něm své stanovisko k pokračování v řízení po uplynutí doby platnosti Smlouvy o ESUO dne 23. července 2002. Žalobkyně odpověděla na dodatečné oznámení námitek dne 20. září 2002.

6 Nové slyšení stran správního řízení za přítomnosti orgánů pro hospodářskou soutěž členských států se konalo dne 30. září 2002. Týkalo se předmětu dodatečného oznámení námitek, a sice právních důsledků uplynutí doby platnosti Smlouvy o ESUO pro pokračování v řízení.

7 Na závěr správního řízení Komise přijala rozhodnutí C(2002) 5087 final ze dne 17. prosince 2002, v řízení podle článku 65 Smlouvy o ESUO (COMP/37.956 – Výztuže do betonu) (dále jen ‚rozhodnutí z roku 2002‘), určené [Federaci] a osmi podnikům včetně žalobkyně. Konstatovala v něm, že tyto podniky mezi prosincem 1989 a červencem 2000 prováděly jedinou, komplexní a trvajícím kartelovou dohodu na italském trhu s výztužemi do betonu ve formě tyčí nebo svitků (dále jen ‚výztuže do betonu‘, jejímž cílem nebo výsledkem bylo určování cen a omezení či kontrola výroby nebo prodeje, v rozporu s čl. 65 odst. 1 UO.

8 Pokud jde o účast žalobkyně na protiprávním jednání, Komise uvedla, že tato účast trvala od 1. dubna 1993 do 4. července 2000. Z tohoto důvodu jí uložila pokutu ve výši 3,57 milionu eur. Tato částka zahrnovala 20 % snížení pokuty ve prospěch žalobkyně podle bodu D odst. 1 oznámení Komise o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod (Úř. věst. 1996, C 207, s. 4 [...]), který stanoví možnost přiznat snížení pokuty, kterou by musely zaplatit podniky, které spolupracují, tím, že před odesláním oznámení námitek poskytnou Komisi informace, dokumenty nebo jiné důkazy, které přispívají k potvrzení existence spáchaného protiprávního jednání.

9 Dne 10. března 2003 podala žalobkyně k Tribunálu žalobu proti rozhodnutí z roku 2002. Tribunál zrušil uvedené rozhodnutí ve vztahu k žalobkyni (rozsudek ze dne 25. října 2007, Ferriere Nord v. Komise, T-94/03, [...] EU:T:2007:320) a dalším podnikům, kterým bylo určeno, z důvodu, že použitý právní základ, tedy čl. 65 odst. 4 a 5 UO, již nebyl v okamžiku přijetí tohoto rozhodnutí v platnosti. Z tohoto důvodu Komise neměla na základě těchto ustanovení pravomoc konstatovat a sankcionovat porušení čl. 65 odst. 1 UO po uplynutí doby platnosti Smlouvy o ESUO. Tribunál nezkoumal ostatní aspekty tohoto rozhodnutí.

10 Rozhodnutí z roku 2002 se stalo konečným vůči [Federaci], která nepodala žalobu k Tribunálu.

B. Druhé rozhodnutí Komise (2009)

11 Dopisem ze dne 30. června 2008 Komise informovala žalobkyni a ostatní dotčené podniky o svém úmyslu přijmout nové rozhodnutí opravením použitého právního základu. Mimoto uvedla, že uvedené rozhodnutí bude založeno na důkazech předložených v oznámení námitek a dodatečném oznámení námitek. Na výzvu Komise žalobkyně předložila písemné připomínky dne 1. srpna 2008.

12 Telefaxy ze dne 24. července a 25. září 2008, poté 13. března, 30. června a 27. srpna 2009 požádala Komise žalobkyni o informace týkající se akcionářů a majetkové struktury podniku. Na tyto žádosti o informace žalobkyně odpověděla e-maily ze dne 1. srpna a 1. října 2008, poté 18. března, 1. července a 8. září 2009.

13 Dne 30. září 2009 přijala Komise rozhodnutí C (2009) 7492 final v řízení podle článku 65 Smlouvy o ESUO (věc COMP/37.956 – Výztuže do betonu, opětovné přijetí), určené týmž podnikům jako rozhodnutí z roku 2002, včetně žalobkyně. Toto rozhodnutí bylo přijato na základě procesních pravidel Smlouvy o ES a [nařízení č. 1/2003]. Bylo založeno na skutečnostech uvedených v oznámení námitek a dodatečném oznámení námitek a v podstatě přebíralo obsah a závěry rozhodnutí z roku 2002. Zejména výše pokuty uložené žalobkyni ve výši 3,57 milionu eur zůstala nezměněna.

14 Dne 8. prosince 2009 přijala Komise pozměňovací rozhodnutí, v němž do přílohy zahrnula tabulky znázorňující změny cen opominuté jejím rozhodnutím ze dne 30. září 2009 a opravující číselné odkazy na uvedené tabulky v osmi poznámkách pod čarou.

15 Dne 19. února 2010 podala žalobkyně k Tribunálu žalobu proti rozhodnutí Komise ze dne 30. září 2009, ve znění pozdějších změn (dále jen ‚rozhodnutí z roku 2009‘). Dne 9. prosince 2014 Tribunál snížil výši pokuty uložené žalobkyni na 3,42144 milionu eur z důvodu, že se po dobu tří let neúčastnila části kartelové dohody týkající se omezení nebo kontroly výroby nebo prodeje, a ve zbývajících částech žalobu zamítl (rozsudek ze dne 9. prosince 2014, Ferriere Nord v. Komise, T-90/10, [...], EU:T:2014:1035). Tribunál částečně zrušil rozhodnutí z roku 2009 ve vztahu k jinému z jeho adresátů, snížil výši pokuty uložené jinému z jeho adresátů a zamítl ostatní podané žaloby.

16 Dne 20. února 2015 podala žalobkyně kasační opravný prostředek proti rozsudku ze dne 9. prosince 2014, Ferriere Nord v. Komise, T-90/10, [...], EU:T:2014:1035). Rozsudkem ze dne 21. září 2017, Ferriere Nord v. Komise (C-88/15 P, EU:C:2017:716), Soudní dvůr zrušil uvedený rozsudek Tribunálu, jakož i rozhodnutí z roku 2009 zejména ve vztahu k žalobkyni.

17 V rozsudku ze dne 21. září 2017, *Ferriere Nord v. Komise* (C-88/15 P, EU:C:2017:716), Soudní dvůr rozhodl, že pokud bylo rozhodnutí přijato na základě nařízení č. 1/2003, musí být řízení vedoucí k tomuto rozhodnutí v souladu s procesními pravidly stanovenými tímto nařízením, jakož i [nařízením č. 773/2004], i když toto řízení bylo zahájeno před jejich vstupem v platnost.

18 Soudní dvůr přitom konstatoval, že v projednávané věci nelze mít za to, že slyšení ze dne 13. června 2002, které se jediné týkalo merita řízení, splňuje procesní požadavky týkající se přijetí rozhodnutí na základě nařízení č. 1/2003, jelikož se neúčastnily orgány pro hospodářskou soutěž členských států.

19 Soudní dvůr dospěl k závěru, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že Komise neměla povinnost uspořádat nové slyšení před přijetím rozhodnutí z roku 2009 z důvodu, že podniky již měly možnost být ústně slyšeny na slyšeních ze dne 13. června a 30. září 2002.

20 V rozsudku ze dne 21. září 2017, *Ferriere Nord v. Komise* (C-88/15 P, EU:C:2017:716), Soudní dvůr připomněl význam konání slyšení na žádost dotčených účastníků řízení, na které jsou pozvány orgány pro hospodářskou soutěž členských států, přičemž jeho opomenutí představuje porušení podstatných formálních náležitostí.

21 Soudní dvůr rozhodl, že vzhledem k tomu, že toto právo vyjádřené v nařízení č. 773/2004 nebylo dodrženo, nebylo nezbytné, aby podnik, jehož právo bylo takto porušeno, prokázal, že toto porušení mohlo na jeho úkor ovlivnit průběh řízení a obsah rozhodnutí [z roku 2009].

22 Soudní dvůr rovněž zrušil další rozsudky Tribunálu přijaté dne 9. prosince 2014, kterými bylo rozhodnuto o legalitě rozhodnutí z roku 2009, jakož i toto rozhodnutí vůči čtyřem dalším podnikům ze stejných důvodů. Rozhodnutí z roku 2009 se naproti tomu stalo konečným pro podniky, kterým bylo určeno rozhodnutí, které proti uvedeným rozsudkům nepodaly kasační opravný prostředek.

C. Třetí rozhodnutí Komise (2019)

23 Dopisem ze dne 15. prosince 2017 informovala Komise žalobkyni o svém úmyslu pokračovat ve správním řízení a v tomto rámci uspořádat nové slyšení stran uvedeného řízení za přítomnosti orgánů pro hospodářskou soutěž členských států.

24 Dopisem ze dne 1. února 2018 žalobkyně předložila vyjádření, ve kterém zpochybnila pravomoc Komise pokračovat ve správním řízení, a vyzvala ji, aby v tomto řízení nepokračovala.

25 Dne 23. dubna 2018 Komise uskutečnila nové slyšení týkající se merita řízení, kterého se zúčastnily za účasti orgánů pro hospodářskou soutěž členských států a úředníka pro slyšení žalobkyně, jakož i tři další podniky, kterým bylo určeno rozhodnutí z roku 2009.

26 Dopisy ze dne 19. listopadu 2018, jakož i ze dne 17. ledna a 6. května 2019 zaslala Komise žalobkyni tři žádosti o informace týkající se jejích akcionářů a majetkové situace. Žalobkyně na tyto žádosti o informace odpověděla dopisy ze dne 10. prosince 2018, jakož i ze dne 31. ledna a 9. května 2019.

27 Dne 21. června 2019 se žalobkyně zúčastnila schůzky s útvary Komise, během které tyto útvary uvedly, že se rozhodly navrhnout sboru komisařů přijetí nového rozhodnutí o uložení sankce, ale že s ohledem na objektivně prodlouženou lhůtu navrhnou uplatnění mimořádné polehčující okolnosti.

28 Dne 4. července 2019 přijala Komise [sporné] rozhodnutí, určené pěti podnikům, ve vztahu k nimž bylo rozhodnutí z roku 2009 zrušeno, a sice kromě žalobkyně společnostem Alfa Acciai SpA, Feralpi Holding SpA (původně Feralpi Siderurgica SpA a Federalpi Siderurgica SRL), Partecipazioni Industriali SpA (původně Riva Acciaio SpA, poté Riva Fire SpA, dále jen ‚Riva‘), jakož i Valsabbia Investimenti SpA a Ferriera Valsabbia SpA.

29 [Sporným] rozhodnutím Komise konstatovala téže protiprávní jednání, jako je protiprávní jednání, které bylo předmětem rozhodnutí z roku 2009, a zároveň z důvodu délky řízení snížila pokuty uložené podnikům, kterým bylo rozhodnutí určeno, o 50 %. Žalobkyně kromě toho získala dodatečné snížení pokuty o 6 %, protože se neúčastnila části kartelové dohody týkající se omezení nebo kontroly výroby či prodeje během určitého období. Článkem 2 [sporného] rozhodnutí tak Komise uložila žalobkyni pokutu ve výši 2,237 milionu eur.

30 Dne 8. července 2019 byla neúplná kopie [sporného] rozhodnutí, obsahující pouze liché stránky, poskytnuta žalobkyni, což žalobkyně Komisi oznámila dopisem ze dne 9. července 2019.

31 Dne 18. července 2019 bylo žalobkyni poskytnuto úplné znění [sporného] rozhodnutí.“

Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

- 15 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 30. září 2019 podala navrhovatelka žalobu znějící na zrušení sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž se jí týká, a podpůrně na snížení pokuty, která jí byla uložena.
- 16 Na podporu svého návrhu na zrušení sporného rozhodnutí navrhovatelka v podstatě vznesla šest žalobních důvodů, z nichž první vycházel z porušení práva na obhajobu a procesních pravidel během slyšení dne 23. dubna 2018, druhý z údajně protiprávního odmítnutí Komise ověřit před přijetím sporného rozhodnutí slučitelnost tohoto rozhodnutí se zásadou přiměřené délky řízení, třetí z porušení zásady přiměřené délky řízení, čtvrtý z porušení povinnosti uvést odůvodnění, překročení pravomoci a porušení zásady proporcionality, pátý z porušení zásady *ne bis in idem* a šestý z protiprávnosti režimu promlčení upraveného v článku 25 nařízení č. 1/2003.
- 17 Pokud jde zejména o první žalobní důvod, navrhovatelka prvními dvěma z pěti výtek vznesených v rámci tohoto žalobního důvodu tvrdila, že zaprvé nestrannost poradního výboru upraveného nařízením č. 1/2003 (dále jen „poradní výbor“) byla zpochybněna tím, že postoj zástupců orgánů pro hospodářskou soutěž členských států, které tvoří tento výbor, mohl být ovlivněn skutečností, že tyto orgány věděly o postoji zaujatém v dané věci jednak Komisí v rozhodnutích z let 2002 a 2009 a jednak Tribunálem v rozsudku ze dne 9. prosince 2014, Ferriere Nord v. Komise (T-90/10, EU:T:2014:1035), a zadruhé byla nezávislost Komise dotčena okolností, že tento orgán, posílen tímto rozsudkem, již ve skutečnosti nemohl přijmout opačný názor zástupců orgánů pro hospodářskou soutěž členských států zasedajících v poradním výboru.

- 18 V rámci třetí výtky uvedeného žalobního důvodu navrhovatelka tvrdila, že Komise jednak porušila různá pravidla týkající se organizace slyšení a jednak se dopustila pochybení tím, že nevyzvala Federaci, Leali SpA a její dceřinou společnost Acciaierie e Ferriere Leali Luigi SpA (dále jen společně „Leali“), Lucchini SpA, Riva, Industrie Riunite Odolesi SpA (dále jen „IRO“) a Associazione Nazionale Sagomatori Ferro (Národní sdružení podniků na zpracování železa) (dále jen „Anfer“) k účasti na slyšení dne 23. dubna 2018, ačkoli tyto subjekty, vzhledem k tomu, že ve spise měly významnou úlohu, mohly sdělit orgánům pro hospodářskou soutěž členských států skutečnosti, které by jim umožnily zaujmout stanovisko s plnou znalostí věci. Podle navrhovatelky byla porušena její práva na obhajobu vzhledem k tomu, že nemohla těžit ze stanoviska vydaného těmito orgány s plnou znalostí věci.
- 19 V rámci čtvrté výtky prvního žalobního důvodu navrhovatelka tvrdila, že procesní vadu, kterou vytkl Soudní dvůr, nelze zhojit. Vzhledem k době, která uplynula, došlo k takovým změnám v osobě účastníků a ve struktuře trhu, že nebylo možno uspořádat slyšení za totožných nebo přinejmenším rovnocenných podmínek, jaké platily v roce 2002.
- 20 V rámci páté výtky tohoto žalobního důvodu navrhovatelka zejména tvrdila, že stanovisko vydané poradním výborem, které obsahovalo prohlášení podepsané osmi orgány pro hospodářskou soutěž členských států, podle kterého slyšení dne 23. dubna 2018 zhojilo procesní vadu konstatovanou Soudním dvorem v rozsudku ze dne 21. září 2017, Ferriere Nord v. Komise (C-88/15 P, EU:C:2017:716), je stíženo vadou. Dva z těchto osmi orgánů, včetně orgánu pro hospodářskou soutěž jakožto zpravodaj, se totiž tohoto slyšení nezúčastnily.
- 21 Na podporu svého podpůrného návrhu směřujícího k částečnému zrušení sporného rozhodnutí a odpovídajícímu snížení výše pokuty, která jí byla uložena, navrhovatelka uplatnila tři dodatečné žalobní důvody, přičemž celkově sedmý vycházel z porušení důkazního břemene a zásady *in dubio pro reo*, osmý z protiprávnosti zvýšení pokuty z důvodu opakování protiprávního jednání a devátý z porušení zásady rovného zacházení, pokud jde o zohlednění polehčujících okolností a opožděnosti důvodů, které odůvodňují omezené snížení pokuty.
- 22 Rozhodnutím ze dne 11. února 2020 povolil Tribunál vedlejší účastenství Rady Evropské unie na podporu návrhových žádání Komise.
- 23 Napadeným rozsudkem Tribunál žalobu v plném rozsahu zamítl.
- 24 Pokud jde o první žalobní důvod, Tribunál zaprvé rozhodl, že argumentace navrhovatelky nemohla prokázat, že nestrannost jak zástupců orgánů pro hospodářskou soutěž členských států v poradním výboru, tak Komise nebyla v projednávané věci zaručena. Zadruhé Komise tím, že některé podniky a sdružení nepozvala na slyšení dne 23. dubna 2018, neporušila ani pravidla týkající se organizace slyšení, ani právo navrhovatelky na obhajobu. Zatřetí změny kontextu, ke kterým došlo v důsledku délky doby, která uplynula, neměly vliv na možnost Komise pokračovat v řízení v návaznosti na zrušení jednoho z jejích rozhodnutí rozsudkem Soudního dvora nebo Tribunálu za předpokladu, že by tento orgán ověřil, že pokračování v řízení se stále jeví jako vhodné řešení situace, jak to učinila Komise v projednávané věci. Začtvrté argumentace směřující k prokázání, že stanovisko vydané poradním výborem bylo stíženo vadou, nebyla opodstatněná.

- 25 Pokud jde o třetí žalobní důvod, Tribunál měl za to, že délka správních fází řízení vedeného Komisí ani celková délka tohoto řízení nebyly nepřiměřené a v každém případě i za předpokladu, že by bylo možné mít za to, že délka řízení byla v rozporu se zásadou přiměřené délky řízení, navrhovatelka neprokázala žádný zásah do jejího práva na obhajobu vyplývajícího z této délky řízení.
- 26 Pokud jde o čtvrtý žalobní důvod, Tribunál rozhodl, že zaprvé Komise dostatečně vysvětlila důvody, které ji vedly k přijetí nového rozhodnutí navzdory dvěma zrušením, k nimž došlo v minulosti, zadruhé, že pokuta uložená navrhovatelce ve sporném rozhodnutí měla stále odrazující účinek, jelikož pokuty uložené v rozhodnutích z roku 2002 a 2009 byly po zrušení těchto rozhodnutí vráceny, zatřetí před přijetím sporného rozhodnutí ještě nebyla navrhovatelce uložena sankce za dotčené protiprávní jednání vzhledem ke dvěma uskutečněným zrušením, začtvrté pokračování v řízení a přijetí nového rozhodnutí mohly usnadnit úlohu třetích osob, které chtěly podat žalobu na náhradu škody, zejména s ohledem na skutečnost, že mohly být dotčeny i jiné členské státy než Italská republika a Komise nemohla vyloučit použití jiných vnitrostátních právních řádů než italského práva a zapáté nebyla porušena zásada proporcionality.
- 27 Pokud jde o pátý žalobní důvod, Tribunál rozhodl, že zásada *ne bis in idem* nebyla porušena, jelikož ke dni vydání napadeného rozsudku žádné rozhodnutí s konečnou platností nerozhodlo o meritu věci, pokud jde o účast navrhovatelky na protiprávních jednáních, která jí byla vytýkána.
- 28 Pokud jde o šestý žalobní důvod, Tribunál rozhodl, že námitka protiprávnosti týkající se článku 25 nařízení č. 1/2003, kterou obsahoval, musela být zamítnuta. Navrhovatelka neprokázala, že unijní normotvůrce překročil při sladění cílů, které je třeba v tomto ohledu zohlednit, prostor, který mu musí být v tomto rámci přiznán. Stanovením promlčecí lhůty pro sankcionování porušení unijního práva hospodářské soutěže v délce pěti let, a pokud je tato lhůta přerušena, deseti let, je totiž pro činnost Komise stanovena striktní hranice. Pokud jde o skutečnost, že podle čl. 25 odst. 6 nařízení č. 1/2003 se běh promlčecí lhůty staví během řízení o žalobě proti rozhodnutí Komise, Tribunál zdůraznil, že se jedná o situace, kdy nečinnost Komise není důsledkem nedostatku řádné péče ze strany tohoto orgánu.
- 29 Pokud jde o osmý žalobní důvod, Tribunál měl za to, že zaprvé zvýšení pokuty uložené navrhovatelce z důvodu opakování protiprávního jednání bylo pro ni dostatečně předvídatelné, a tudíž neporušilo její právo na obhajobu, zadruhé lhůta, kterou bylo třeba zohlednit pro účely rozhodnutí, zda bylo třeba uložit takové zvýšení, nebyla nepřiměřeně dlouhá, a zatřetí zvýšení o 50 % uplatněné v projednávané věci z důvodu opakování protiprávního jednání nebylo nepřiměřené.
- 30 Pokud jde o devátý žalobní důvod, Tribunál rozhodl, že zaprvé rozdíl mezi sazbami snížení přiznanými navrhovatelce a jinému podniku z důvodu neúčasti těchto podniků na zvláštní části kartelové dohody, které se týká sporné rozhodnutí, byl odůvodněný, a zadruhé, že Komise neposkytla související informace opožděně.

Návrhová žádání účastnic řízení před Soudním dvorem

- 31 Kasačním opravným prostředkem navrhovatelka navrhuje, aby Soudní dvůr:
- zrušil napadený rozsudek, a v důsledku toho i sporné rozhodnutí;

- podpůrně zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž zamítl její podpůrný návrh směřující k částečnému zrušení sporného rozhodnutí, částečně zrušil toto rozhodnutí a snížil pokutu, která jí byla uložena;
 - uložil Komisi náhradu nákladů řízení v obou stupních.
- 32 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:
- kasační opravný prostředek zamítl a
 - uložil navrhovatelce náhradu nákladů.
- 33 Rada navrhuje, aby Soudní dvůr zamítl námitku protiprávnosti článku 25 nařízení č. 1/2003 a uložil navrhovatelce náhradu nákladů řízení o kasačním opravném prostředku.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

- 34 Na podporu kasačního opravného prostředku vznáší navrhovatelka osm důvodů kasačního opravného prostředku.

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku

- 35 V rámci prvního důvodu kasačního opravného prostředku, který se dělí na čtyři části, navrhovatelka tvrdí, že Tribunál porušil právo na obhajobu, nepřezkoumal důkazy, zjevně zkreslil skutkový stav a důkazy, porušil povinnost uvést odůvodnění svých rozsudků a provedl svévolná posouzení.

K třetí části

– Argumentace účastnic řízení

- 36 V rámci třetí části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, kterou je třeba zkoumat na prvním místě, navrhovatelka v podstatě tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když měl v bodech 158 až 162 napadeného rozsudku za to, že navzdory změnám, ke kterým došlo v totožnosti účastníků a struktuře trhu, mohla Komise zhojit procesní vadu, kterou Soudní dvůr vytkl v rozsudku ze dne 21. září 2017, *Ferriere Nord v. Komise* (C-88/15 P, EU:C:2017:716), uspořádáním slyšení dne 23. dubna 2018. Zpochybňuje důvody uvedené v bodech 159 a 160 napadeného rozsudku, v nichž měl Tribunál za to, že z důvodu doby, která uplynula, nebylo možné uspořádat slyšení za rovnocenných podmínek, jaké platily v průběhu roku 2002. Podle navrhovatelky je protiprávnost konstatovaná rozsudkem ze dne 21. září 2017, *Ferriere Nord v. Komise* (C-88/15 P, EU:C:2017:716) nenapravitelná nikoli z důvodu změn, ke kterým došlo v průběhu času, ale z důvodu pochybení tohoto orgánu, jenž přispěl k této protiprávnosti.
- 37 Komise tvrdí, že tato argumentace je nová, a proto je nepřípustná. Tato argumentace podle ní každopádně není opodstatněná.

– *Závěry Soudního dvora*

- 38 Podle čl. 170 odst. 1 druhé věty jednacího řádu Soudního dvora nesmí kasační opravný prostředek měnit předmět sporu před Tribunálem. Podle ustálené judikatury by tak možnost, aby účastník řízení vznesl důvody a argumenty, které nevznesl před Tribunálem, poprvé až před Soudním dvorem, znamenala umožnit mu, aby předložil Soudnímu dvoru, jehož pravomoc je v rámci kasačního opravného prostředku omezena, spor v širším rozsahu, než v jakém jej projednával Tribunál. V rámci kasačního opravného prostředku je tedy pravomoc Soudního dvora omezena na přezkum toho, jak Tribunál posoudil důvody a argumenty, které byly před ním projednány (viz zejména rozsudek ze dne 29. února 2024, *Euranimi v. Komise*, C-95/23 P, EU:C:2024:177, bod 53 a citovaná judikatura).
- 39 V bodě 158 napadeného rozsudku Tribunál uvedl, že výtka navrhovatelky, podle které bylo nemožné zhojit procesní vadu vytknutou Soudním dvorem, vycházela z konstatování, že z důvodu doby, která uplynula, byly změny v totožnosti účastníků a ve struktuře trhu takové, že nebylo možné uspořádat slyšení za stejných nebo přinejmenším rovnocenných podmínek, jaké platily v roce 2002.
- 40 Tento popis výtky v prvním stupni nebyl navrhovatelkou v jejím kasačním opravném prostředku zpochybněn. Je přitom nutno konstatovat, že z uvedeného popisu nevyplývá, že navrhovatelka před Tribunálem tvrdila, že pochybení, kterých se dopustila Komise, znemožnila zhojení procesní vady zjištěné Soudním dvorem v rozsudku ze dne 21. září 2017, *Ferriere Nord v. Komise* (C-88/15 P, EU:C:2017:716).
- 41 Je pravda, že navrhovatelka v duplice uvádí, že v bodech 62, 82, 97, 127, 133, 136, 167, 182 a 205 své žaloby zdůraznila, že kombinovaný účinek pochybení Komise a neobvykle dlouhé délky řízení znemožnil zhojení vady řízení zjištěné Soudním dvorem. Z žádného z těchto bodů však nevyplývá, že by navrhovatelka před Tribunálem tvrdila, že to nebyly změny, k nimž došlo v průběhu času a které způsobily nezhojitelnost vady řízení zjištěné Soudním dvorem v rozsudku ze dne 21. září 2017, *Ferriere Nord v. Komise* (C-88/15 P, EU:C:2017:716), ale pochybení Komise, které přispělo ke vzniku této protiprávnosti.
- 42 Z toho vyplývá, že vzhledem k tomu, že argumentace v rámci třetí části prvního důvodu kasačního opravného prostředku byla uplatněna poprvé před Soudním dvorem, musí být odmítnuta jako nepřípustná.

K první části

– *Argumentace účastnic řízení*

- 43 V rámci první části prvního důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka v podstatě tvrdí, že Tribunál v bodech 64 až 78 napadeného rozsudku nesprávně rozhodl, že při slyšení dne 23. dubna 2018 a při přijetí stanoviska poradního výboru jak Komise, tak zástupci orgánů pro hospodářskou soutěž členských států splňovali požadavek nestrannosti.
- 44 Zprvce podle názoru navrhovatelky tyto orgány nemohly zaujmout jiná stanoviska než ta, která již byla uvedena v rozhodnutí z roku 2009 a která Tribunál potvrdil v rozsudku ze dne 9. prosince 2014, *Ferriere Nord v. Komise* (T-90/10, EU:T:2014:1035), jakož i v sedmi dalších

rozsudcích vydaných v roce 2014 k žalobám podaným jinými adresáty rozhodnutí z roku 2009 proti tomuto rozhodnutí (dále jen společně „rozsudky z roku 2014“), z nichž některé se staly konečnými.

- 45 Zadruhé posouzení Tribunálu, že požadavek nestrannosti byl dodržen, pokud jde o Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (AGCM) (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a trhu, Itálie), je nesprávné a vychází ze zjevného zkreslení, či dokonce z úplného opomenutí provést posouzení skutkového stavu a důkazů.
- 46 Tribunál zohlednil skutečnost, že AGCM věděl o rozhodnutí z roku 2009 a o rozsudku ze dne 9. prosince 2014, *Ferriere Nord v. Komise* (T-90/10, EU:T:2014:1035). Tribunál však nepřihlédl k tomu, že tento orgán z tohoto rozhodnutí a z uvedeného rozsudku vycházel, jak prokazuje několik dokumentů předložených Tribunálu, když v roce 2017 uložil sankci za kartelovou dohodu týkající se stejných podniků a stejného druhu jednání, jako jsou jednání uvedená v uvedeném rozhodnutí (dále jen „rozhodnutí AGCM z roku 2017“). Navrhovatelka zdůrazňuje, že dvě osoby, které zastupovaly AGCM na slyšení konaném dne 23. dubna 2018, hrály rozhodující úlohu v řízení o přijetí rozhodnutí AGCM z roku 2017.
- 47 S ohledem na tyto skutečnosti jsou oba předpoklady, o které se Tribunál opřel v bodě 75 napadeného rozsudku, nesprávné. Zaprvé je irelevantní skutečnost, že se kartelová dohoda, které se týkalo rozhodnutí AGCM z roku 2017, lišila od kartelové dohody, které se týkalo sporné rozhodnutí. Zadruhé je rovněž nesprávný předpoklad, že rozhodnutí AGCM z roku 2017 nemohlo tento orgán ovlivnit, neboť toto rozhodnutí bylo zrušeno italským soudem. K tomuto zrušení totiž došlo až po slyšení ze dne 23. dubna 2018, neboť vyplynulo z rozsudku Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (regionální správní soud pro Lazio, Itálie) ze dne 12. června 2018. Za těchto podmínek má navrhovatelka za to, že AGCM měl při tomto slyšení zájem na potvrzení námitek Komise. Kromě toho, když AGCM vydal stanovisko v rámci poradního výboru ve dnech 27. června a 1. července 2019, stále probíhalo odvolání, které podal proti tomuto rozsudku.
- 48 Zatřetí po rozsudcích z roku 2014 neměla Komise žádný důvod, aby se nechala ovlivnit případným opačným stanoviskem poradního výboru.
- 49 Kromě toho navrhovatelka tvrdí, že Tribunál nerozhodl o její argumentaci vycházející z porušení presumpce nevinny, která je uvedena v bodech 123 až 127 žaloby. Jelikož Tribunál v rozsudku ze dne 9. prosince 2014, *Ferriere Nord v. Komise* (T-90/10, EU:T:2014:1035), konstatoval, že se navrhovatelka účastnila kartelové dohody, na kterou se vztahuje sporné rozhodnutí, čehož si zástupci orgánů pro hospodářskou soutěž členských států nemohli nepovšimnout ani při slyšení dne 23. dubna 2018, ani při následných vystoupeních v rámci poradního výboru.
- 50 Komise tvrdí, že tato argumentace je nepřijatelná, neboť je zčásti příliš nepřesná a zčásti nová. Každopádně je podle ní neopodstatněná.

– *Závěry Soudního dvora*

- 51 Pokud jde o přípustnost druhé části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, je třeba připomenout, že z čl. 256 odst. 1 druhého pododstavce SFEU, z čl. 58 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie, jakož i z čl. 168 odst. 1 písm. d) a čl. 169 odst. 2 jednacího řádu vyplývá, že kasační opravný prostředek musí přesným způsobem uvádět kritizované body rozsudku, jehož zrušení je navrhováno, jakož i právní argumenty, kterými je tento návrh

- konkrétně podpořen, jinak je kasační opravný prostředek nebo příslušný důvod kasačního opravného prostředku nepřipustný (rozsudek ze dne 11. ledna 2024, Foz v. Rada, C-524/22 P, EU:C:2024:23, bod 26 a citovaná judikatura).
- 52 Části kasačního opravného prostředku, které neobsahují žádnou argumentaci směřující specificky k označení nesprávného právního posouzení v napadeném rozsudku, tento požadavek nespĺňují a musejí být odmítnuty jako nepřipustné (rozsudek ze dne 22. června 2023, YG v. Komise, C-818/21 P, EU:C:2023:511, bod 105 a citovaná judikatura).
- 53 Dále může navrhovatel podat kasační opravný prostředek tak, že před Soudním dvorem uvede důvody a argumenty vyplývající ze samotného napadeného rozsudku směřující ke zpochybnění jeho právní opodstatněnosti (rozsudek ze dne 6. července 2023, EIB a Komise v. ClientEarth, C-212/21 P a C-223/21 P, EU:C:2023:546, bod 96 a citovaná judikatura).
- 54 I když v projednávané věci navrhovatelka v nadpisu prvního důvodu kasačního opravného prostředku a v souvislosti se slyšením ze dne 23. dubna 2018 a stanoviskem poradního výboru uvádí porušení článku 266 SFEU a článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), nevysvětluje důvody, proč by tato ustanovení mohla na rozdíl od judikatury citované v bodě 51 tohoto rozsudku podpořit výtku vycházející z chybějící nestrannosti členů poradního výboru a Komise. Z toho vyplývá, že tato část musí být odmítnuta jako nepřipustná v rozsahu, v němž se týká porušení uvedených ustanovení.
- 55 Naproti tomu výtku vycházející z porušení zásady presumpce nevinny zakotvené v čl. 48 odst. 1 Listiny a v čl. 6 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“), je formulována dostatečně jasně, aby bylo možné pochopit, že navrhovatelka tvrdí, že Tribunál nerozhodl o části její žaloby. Tato výtku je tedy přípustná.
- 56 Kromě toho navrhovatelka před Tribunálem tvrdila, že s ohledem na rozhodnutí AGCM z roku 2017 nelze zástupce AGCM, kteří se účastnili slyšení dne 23. dubna 2018 a prací poradního výboru týkajících se přijetí sporného rozhodnutí, považovat za objektivní a nestranné. Z bodu 75 napadeného rozsudku přitom vyplývá, že Tribunál toto tvrzení odmítl z důvodu, že rozhodnutí AGCM z roku 2017 bylo později zrušeno rozsudkem Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (regionální správní soud pro Lazio) ze dne 12. června 2018. V souladu s judikaturou uvedenou v bodě 53 tohoto rozsudku je tedy navrhovatelka v rámci svého kasačního opravného prostředku oprávněna toto posouzení zpochybnit tvrzením, že datum vydání tohoto rozsudku je relevantní.
- 57 Pokud jde o věc samou, je třeba uvést, že Tribunál nejprve v bodech 64 až 66 napadeného rozsudku připomněl, že jelikož byl rozsudek ze dne 9. prosince 2014, Ferriere Nord v. Komise (T-90/10, EU:T:2014:1035) Soudním dvorem zrušen, zmizel z právního řádu Unie. Dále v bodech 71 a 72 napadeného rozsudku rozhodl, že „inherentní vlastností povinnosti vyvodit důsledky ze zrušení je možné povědomí o dříve přijatém řešení, případně potvrzeném rozsudkem Tribunálu, který byl následně zrušen Soudním dvorem v rámci kasačního opravného prostředku“. Podle Tribunálu je závěr, že toto povědomí může „samo o sobě bránit pokračování v řízení“, neslučitelný s článkem 266 SFEU, který v případě zrušení na základě článku 263 SFEU ukládá orgánům, institucím nebo jiným subjektům Unie povinnost přijmout opatření vyplývající z rozsudků, které byly vůči nim vydány, aniž by je zbavily poslání spočívajícího v zajištění uplatňování unijního práva v oblastech spadajících do jejich pravomoci. Konečně měl Tribunál v bodě 73 tohoto rozsudku za to, že za takových okolností by bylo pokračování v řízení zakázáno

pouze tehdy, pokud by navrhovatelka mohla konkrétními nepřímými důkazy prokázat, že nestrannost zástupců orgánů pro hospodářskou soutěž členských států a Komise „byla skutečně ovlivněna negativním způsobem“.

- 58 Tento závěr není stížen vadou spočívající v nesprávném právním posouzení.
- 59 V tomto ohledu je třeba připomenout, že z práva na řádnou správu, zakotveného v článku 41 Listiny, plyne, že každý má právo zejména na to, aby jeho záležitosti byly unijními orgány řešeny nestranně. Tento požadavek nestrannosti zahrnuje na straně jedné subjektivní nestrannost v tom smyslu, že žádný člen dotyčného orgánu, který se věcí zabývá, nesmí být podjatý nebo osobně zaujatý, a na straně druhé objektivní nestrannost v tom smyslu, že orgán musí v tomto ohledu poskytnout dostatečné záruky pro vyloučení veškerých legitimních pochybností (rozsudek ze dne 1. února 2024, Scania a další v. Komise, C-251/22 P, EU:C:2024:103, bod 70 a citovaná judikatura).
- 60 V projednávané věci se s výjimkou AGCM argumentace navrhovatelky týká pouze objektivní nestrannosti zástupců orgánů pro hospodářskou soutěž členských států a Komise.
- 61 I za předpokladu, že by se požadavek nestrannosti, jak vyplývá z článku 41 Listiny, uplatnil rovněž na zástupce orgánů pro hospodářskou soutěž členských států, když se účastní slyšení a přispívají ke stanovisku poradního výboru k návrhu rozhodnutí Komise v oblasti hospodářské soutěže, pouhé povědomí o předchozím rozhodnutí Komise potvrzeném v rozsudku Tribunálu a následně zrušeném Soudním dvorem na straně těchto zástupců nemůže samo o sobě a při neexistenci jakékoli jiné objektivní skutečnosti postačovat k tomu, aby u třetích osob vyvolalo legitimní pochybnosti o existenci případných předsudků ze strany uvedených zástupců. Pokud se totiž členové poradního výboru účastní slyšení a přispívají k vypracování stanoviska tohoto výboru k návrhu rozhodnutí Komise v oblasti hospodářské soutěže, nejsou povinni takové dřívější rozhodnutí zohlednit. Pouhé povědomí o takovém rozhodnutí tedy nemůže samo o sobě vyvolat legitimní pochybnosti o existenci případného předsudku ze strany členů uvedeného výboru.
- 62 Totéž platí tím spíše, pokud jde o Komisi. Pokud by totiž argumentaci navrhovatelky bylo třeba vyhovět, vedlo by to k tomu, že by bylo tomuto orgánu zakázáno pokračovat v řízení po zrušení rozhodnutí Tribunálem nebo Soudním dvorem, byť jen v takové situaci, jako je situace dotčená v projednávané věci, a to i v případě neexistence konkrétních nepřímých důkazů, které by mohly vyvolat legitimní pochybnosti o její nestrannosti. Takový zákaz by byl, jak správně uvedl Tribunál, neslučitelný s článkem 266 SFEU, který v případě zrušení aktu ukládá orgánům, institucím nebo jiným subjektům Unie, které tento akt vydaly, povinnost přijmout opatření vyplývající z rozsudků, které byly vůči nim vydány, aniž je vyloučena možnost přijmout nový akt bez vad zjištěných unijním soudem. Takové řešení by mimoto bránilo Komisi v plnění jejího úkolu spočívajícího v tom, aby v oblastech spadajících do její pravomoci zajistila uplatňování unijního práva hospodářské soutěže.
- 63 Pokud jde o údajný nedostatek nestrannosti AGCM, navrhovatelka tvrdí, že tento orgán při přijímání rozhodnutí AGCM z roku 2017 vycházel z rozhodnutí z roku 2009 a rozsudků z roku 2014.
- 64 Z důkazů uplatněných navrhovatelkou v tomto ohledu přitom vyplývá, že rozhodnutí z roku 2009 a rozsudky z roku 2014, ačkoli jsou zmíněny v rozhodnutí AGCM z roku 2017, nepředstavují jeden ze základů tohoto rozhodnutí. Kromě toho tvrzení navrhovatelky týkající se nedostatku objektivnosti nebo nestrannosti AGCM nebyla v její žalobě jasně uvedena. Za těchto podmínek Tribunál nezkreslil skutkový stav a důkazy ani neopomněl rozhodnout o argumentaci navrhovatelky.

- 65 Pokud jde o výtku, podle které Tribunál nerozhodl o argumentaci vycházející z porušení zásady presumpce nevinny, je třeba uvést, že navrhovatelka v prvním stupni tvrdila, že jelikož Tribunál v rozsudku ze dne 9. prosince 2014, *Ferriere Nord v. Komise* (T-90/10, EU:T:2014:1035), již konstatoval její účast na kartelové dohodě, nebyli zástupci orgánů pro hospodářskou soutěž členských států při slyšení dne 23. dubna 2018 a při následných pracích poradního výboru schopni předpokládat její nevinu. Tato výtku se tedy překrývala s obecnější argumentací navrhovatelky, že tyto orgány nebyly nestranné. Vzhledem k tomu, že Tribunál tuto argumentaci zamítl v plném rozsahu, nebyl povinen se k uvedené výtce konkrétně vyjádřit. V tomto ohledu je třeba uvést, že navrhovatelka neuplatnila žádný argument, který by konkrétně doplnil její výtku týkající se dodržování presumpce nevinny.
- 66 Z toho vyplývá, že první část prvního důvodu kasačního opravného prostředku musí být zčásti odmítnuta jako nepřijatelná a zčásti zamítnuta jako neopodstatněná.

Ke druhé části

– Argumentace účastnic řízení

- 67 V rámci druhé části prvního důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že se Tribunál tím, že v bodech 79 až 157 napadeného rozsudku odmítl její argumentaci vycházející z neúplnosti slyšení ze dne 23. dubna 2018, jelikož Komise nepozvala Riva, Leali, IRO, Lucchini, Federaci a Ansfer, dopustil nesprávného právního posouzení. Podle jejího názoru Tribunál konkrétně nesprávně odpověděl na otázku, zda Komise v souvislosti s tímto slyšením jakýmkoliv jiným způsobem, než tím, že porušila pravidlo, které jí bylo uloženo, porušila právo navrhovatelky na obhajobu.
- 68 Zaprvé, pokud jde o Riva, navrhovatelka tvrdí, že tento podnik, jemuž bylo určeno sporné rozhodnutí, byl nucen vzdát se účasti na slyšení dne 23. dubna 2018. Vzhledem k době, která uplynula od dotčených skutkových okolností, totiž žádný ze zaměstnanců Riva nemohl uvést proti námitkám Komise užitečné informace. Navrhovatelka zdůrazňuje, že příčinou zásahu do jejího práva na obhajobu není nepřítomnost Riva na slyšení dne 23. dubna 2018, ale neobvykle dlouhá doba trvání řízení. Tato nepřiměřeně dlouhá doba proto zabránila poradnímu výboru vyslechnout Riva a získat úplnou představu o kontextu a prostředcích obhajoby vztahujících se ke kartelové dohodě, za kterou Komise hodlala uložit sankci.
- 69 Zadruhé, pokud jde o situaci podniků a sdružení, které měly být podle navrhovatelky pozvány na slyšení dne 23. dubna 2018 jakožto třetí zúčastněné strany v souladu s čl. 27 odst. 3 druhou větou nařízení č. 1/2003 a čl. 13 odst. 1 a 2 nařízení č. 773/2004, navrhovatelka tvrdí, že Tribunál v bodě 102 napadeného rozsudku odmítl její argumentaci týkající se zásahu do práva na obhajobu vyplývajícího z nepřítomnosti Leali, IRO a Federace, přičemž vycházel z irelevantních úvah.
- 70 Dále navrhovatelka tvrdí, že Tribunál nesprávně rozhodl, že Komise měla platně za to, že podnik Lucchini a sdružení Ansfer nemají postavení třetích zúčastněných osob.
- 71 Posouzení Tribunálu týkající se podniku Lucchini je podle ní svévolné, rigidní a formalistické. Neumožňuje totiž pochopit, proč žádost podniku Lucchini směřující k tomu, aby mu bylo jakožto účastníkovi řízení povoleno účastnit se slyšení ze dne 23. dubna 2018, nemůže být vykládána v tom smyslu, že si tento podnik přál být pozván jako zúčastněná třetí osoba.

- 72 Co se týče postavení sdružení Ansfer jako zúčastněné třetí osoby, navrhovatelka tvrdí, že Tribunál rozhodl rozporuplně, zkreslil skutkový stav a posoudil jej svévolně. V tomto ohledu uplatňuje tři výtky.
- 73 Zprvce důvody uvedené v bodech 126 až 128 napadeného rozsudku si vzájemně odporují. Tribunál totiž poté, co konstatoval, že je legitimní, aby si subjekt, jemuž bylo postavení zúčastněné třetí osoby přiznáno v dřívější fázi řízení, zachoval toto postavení po celou dobu řízení, přezkoumal, zda si sdružení Ansfer v projednávané věci mohlo zachovat toto postavení.
- 74 Zadruhé Tribunál tím, že měl v bodě 129 napadeného rozsudku za to, že „zájem projevsný sdružením Ansfer o účast na řízení nebyl zachován po celou dobu tohoto řízení“, zkreslil bod 110 odůvodnění sporného rozhodnutí, kterým Komise přiznala sdružení Ansfer postavení zúčastněné třetí osoby. Kromě toho Tribunál v bodě 124 tohoto rozsudku omezil rozsah výtky uplatněné v prvním stupni na procesní situaci sdružení Ansfer v roce 2002.
- 75 Tribunál podle ní rovněž porušil čl. 13 odst. 1 a 2 nařízení č. 773/2004, podle kterého je Komise povinná informovat zúčastněné třetí osoby o povaze a předmětu řízení a vyzvat je, pokud o to požádají ve svých písemných vyjádřeních, aby přednesly své argumenty při slyšení stran, kterým bylo zasláno oznámení námitek. Je přitom nesporné, že Komise neinformovala sdružení Ansfer o pokračování správního řízení v prosinci 2017 ani jej nevyzvala k účasti na slyšení dne 23. dubna 2018.
- 76 Kromě toho Tribunál porušil čl. 5 odst. 1 a 2 a čl. 6 odst. 2 rozhodnutí předsedy Evropské komise 2011/695/EU ze dne 13. října 2011 o mandátu úředníka pro slyšení v určitých řízeních ve věcech hospodářské soutěže (Úř. věst. 2011, L 275, s. 29).
- 77 Zatřetí i za předpokladu, že by se Tribunál důvodně domníval, že je nezbytné posoudit, zda si sdružení Ansfer mohlo zachovat své postavení zúčastněné třetí osoby, úvahy uvedené v bodech 132 až 135 napadeného rozsudku, na jejichž základě Tribunál dospěl k závěru, že tomu tak není, a které vycházely zejména z určitých konkrétních skutečností, nejsou logické ani rozhodující.
- 78 Podle navrhovatelky se totiž sdružení Ansfer neúčastnilo slyšení konaného dne 30. září 2002, neboť se netýkalo věci samé, ale pouze otázky právních důsledků uplynutí doby platnosti Smlouvy o ESUO. Skutečnost, že toto sdružení během slyšení konaného dne 13. června 2002 nevystoupilo, je irelevantní, neboť účastníci neměli povinnost tak učinit. Dále skutečnost, že písemné vyjádření sdružení Ansfer bylo založeno do spisu a následně převzato do návrhu sporného rozhodnutí, není vůbec rozhodující, neboť jinak by ani nebylo nutné předvolávat účastníky k novému slyšení. Konečně závěr uvedený v bodě 133 napadeného rozsudku, podle kterého je v zájmu řádné správy „zabránit nárůstu počtu zúčastněných stran“, není pochopitelný, jelikož subjektů přítomných na slyšení dne 23. dubna 2018 bylo málo.
- 79 Výše uvedené úvahy v každém případě jasně ukazují, že posouzení Komise, jak bylo potvrzeno Tribunálem, mělo svévolnou povahu.
- 80 Zatřetí, pokud jde o situaci jiných třetích osob, na které se vztahuje čl. 27 odst. 3 první věta nařízení č. 1/2003 a čl. 13 odst. 3 nařízení č. 773/2004, tedy jiných osob než adresátů oznámení námitek a zúčastněných třetích osob, jako jsou Leali, IRO a Federace, navrhovatelka tvrdí, že Tribunál tato ustanovení porušil.

- 81 Totéž platí, pokud jde o podnik Lucchini. Vzhledem k tomu, že někteří adresáti rozhodnutí z let 2002 a 2009 mezitím po prohlášení úpadku zanikli, jiní z nich zůstali mimo řízení o přijetí sporného rozhodnutí, jelikož rozhodnutí z roku 2002 ani rozsudky z roku 2014 nenapadli. Za těchto podmínek byla Komise povinna vyhovět žádosti podniku Lucchini o účast na slyšení dne 23. dubna 2018. Odmítnutí Komise porušilo právo na obhajobu vyšetřovaných podniků, které byly zbaveny možnosti použít v jejich prospěch svědectví podniku Lucchini. Kromě toho nepřítomnost tohoto podniku zasáhla do výsad členů poradního výboru zastupujících orgány pro hospodářskou soutěž členských států. Komise tak uplatnila svou posuzovací pravomoc vůči podniku Lucchini svévolně, což Tribunál opomněl konstatovat.
- 82 Z obdobných důvodů navrhovatelka tvrdí, že Komise byla povinna vyzvat sdružení Ansfer k účasti na slyšení dne 23. dubna 2018 jako jinou třetí osobu, jelikož Komise uplatnila svou posuzovací pravomoc svévolně i ve vztahu k tomuto sdružení.
- 83 Komise tvrdí, že argumentace navrhovatelky je v několika ohledech nepřijatelná. Zaprvé tato argumentace v podstatě směřuje k tomu, aby Soudní dvůr znovu posoudil skutkový stav a důkazy předložené v prvním stupni. Zadruhé se neopírá o žádnou konkrétní výtku, ale omezuje se na vyjádření pochybností. Zatřetí je podle ní příliš obecná a netýká se konkrétně žádného nesprávného právního posouzení. Začtvrté jsou výtky vycházející z údajného svévolného výkonu posuzovací pravomoci Komisí nové. Argumentace navrhovatelky je podle ní každopádně neopodstatněná.

– *Závěry Soudního dvora*

- 84 Úvodem je třeba poznamenat, že navrhovatelka zdůrazňuje, že bez ohledu na otázku, zda dotčené podniky a sdružení měly právo účastnit se slyšení před přijetím sporného rozhodnutí, konání slyšení dne 23. dubna 2018 za přítomnosti orgánů pro hospodářskou soutěž členských států neumožnilo těmto orgánům získat úplnou představu o kontextu a důvodech obhajoby týkajících se kartelové dohody, za které Komise hodlala uložit sankci, čímž porušila právo navrhovatelky na obhajobu. Z její argumentace nicméně vyplývá, že navrhovatelka rovněž tvrdí, že Komise tím, že nevyzvala některé podniky nebo sdružení k účasti na tomto slyšení, porušila procesní pravidla týkající se slyšení.
- 85 Pokud jde na prvním místě o situaci podniku Riva, navrhovatelka nepochybně konstatování Tribunálu obsažené v bodě 93 napadeného rozsudku, podle kterého tento podnik nepožádal o účast na slyšení dne 23. dubna 2018. V rozporu s požadavky, které vyplývají z judikatury citované v bodě 52 tohoto rozsudku, navrhovatelka nepředkládá žádnou argumentaci specificky směřující k identifikaci nesprávného právního posouzení, kterým je stížen napadený rozsudek. Druhá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku tedy musí být odmítnuta jako nepřijatelná v rozsahu, v němž se týká situace Riva.
- 86 Pokud jde na druhém místě o situaci podniků a sdružení, které by mohly být považovány za zúčastněné třetí osoby, je třeba zaprvé uvést, že i když navrhovatelka zpochybňuje relevanci důvodu uvedeného v bodě 102 napadeného rozsudku, podle kterého Komise tím, že Leali, IRO a Federaci nevyzvala k účasti na slyšení dne 23. dubna 2018 jako zúčastněné třetí osoby, neporušila právo navrhovatelky na obhajobu, nedovolává se v tomto ohledu žádného nesprávného právního posouzení.

- 87 Zadruhé, pokud jde o podnik Lucchini, Tribunál v bodě 103 napadeného rozsudku uvedl, že po pokračování v řízení dne 15. prosince 2017 tento podnik požádal Komisi o povolení účastnit se slyšení dne 23. dubna 2018 nikoli jako zúčastněná třetí strana, ale jako účastník tohoto řízení, a to mimo jiné ze stejného důvodu jako navrhovatelka. Tribunál měl jednak za to, že se Komise nedopustila pochybení, když zamítla žádost podniku Lucchini, a jednak, že posledně uvedený následně netvrdil, že mohl být pozván ke slyšení jako zúčastněná třetí osoba. Tribunál v bodě 104 tohoto rozsudku z těchto zjištění vyvodil, že Komise tím, že nevyzvala podnik Lucchini k účasti na slyšení dne 23. dubna 2018, neporušila procesní pravidlo, které by mohlo mít dopad na výkon práva navrhovatelky na obhajobu.
- 88 V tomto ohledu navrhovatelka neupřesňuje právní argumenty, na jejichž základě kritizuje tyto body napadeného rozsudku, ale omezuje se na to, že žádá Soudní dvůr, aby znovu přezkoumal argumenty, které již předložila Tribunálu, a provedl nové posouzení skutkového stavu, aniž se dovolává zkreslení.
- 89 V souladu s čl. 256 odst. 1 SFEU a čl. 58 prvním pododstavcem statutu Soudního dvora je přitom kasační opravný prostředek omezen na právní otázky. Pouze Tribunál je příslušný ke zjištění a posouzení relevantního skutkového stavu, jakož i k posouzení důkazů. Posouzení relevantního skutkového stavu a důkazů tedy nepředstavuje, s výhradou případu, kdy by došlo k jejich zkreslení, právní otázku, která podléhá jako taková přezkumu Soudního dvora v rámci řízení o kasačním opravném prostředku (rozsudek ze dne 29. února 2024, Euranimi v. Komise, C-95/23 P, EU:C:2024:177, bod 84 a citovaná judikatura).
- 90 Kromě toho argumentace navrhovatelky, podle které měla být žádost podniku Lucchini o účast na slyšení dne 23. dubna 2018 jakožto účastník řízení vykládána v tom smyslu, že se podpůrně týkala rovněž účasti na tomto slyšení v postavení zúčastněné třetí osoby, byla poprvé vznesena v rámci projednávaného kasačního opravného prostředku.
- 91 Argumentace navrhovatelky vycházející z toho, že podnik Lucchini měl být pozván na slyšení dne 23. dubna 2018 jako zúčastněná třetí osoba, musí být tedy s ohledem na judikaturu citovanou v bodech 38 a 89 tohoto rozsudku odmítnuta jako nepřijatelná.
- 92 Zatřetí, pokud jde o sdružení Ansfer, je třeba připomenout, že Tribunál v bodě 130 napadeného rozsudku uvedl některé skutečnosti, které navrhovatelka nezpochybnila, a to zejména, že sdružení Ansfer, jež se dozvědělo o zahájení řízení vedeného Komisí, požádalo v roce 2002 o povolení účastnit se slyšení konaného dne 13. června 2002 jako zúčastněná třetí osoba; že Komise této žádosti vyhověla; že se sdružení Ansfer zúčastnilo uvedeného slyšení, kde, aniž zde jeho zástupce měl proslov, předložilo písemné vyjádření, a že na tomto základě bylo sdružení Ansfer pozváno k účasti na slyšení dne 30. září 2002 týkajícím se důsledků uplynutí doby platnosti Smlouvy o ESUO, ale na tuto výzvu neodpovědělo, ani se na toto slyšení nedostavilo.
- 93 Na základě těchto skutečností Tribunál v bodě 135 napadeného rozsudku rozhodl, že Komise mohla mít za to, že se sdružení Ansfer vzdalo účasti na řízení nebo si přinejmenším nepřálo dále rozvíjet své argumenty na slyšení dne 23. dubna 2018.
- 94 Žádná ze tří výtek uplatněných navrhovatelkou proti tomuto posouzení a shrnutých v bodech 73 až 79 tohoto rozsudku nemůže obstát.

- 95 Na rozdíl od toho, co navrhovatelka tvrdí v první výtce, úvahy Tribunálu uvedené v bodech 126 až 128 napadeného rozsudku nevykazují žádný rozpor. Tribunál totiž poté, co v bodech 126 a 127 tohoto rozsudku potvrdil zásadu, podle které si subjekt, kterému bylo přiznáno postavení zúčastněné třetí osoby, zachovává toto postavení po celou dobu řízení, i když toto řízení bylo přerušeno soudními řízeními, ve kterých byly vydány zrušující rozsudky, v bodě 128 uvedeného rozsudku zdůraznil, že je třeba určit, zda s ohledem na skutkové okolnosti projednávané věci je tomu jinak v případě sdružení Ansfer.
- 96 Pokud jde o druhou výtku navrhovatelky, je pravda, že konstatování učiněné v bodě 129 napadeného rozsudku a shrnuté v bodě 74 tohoto rozsudku, podle kterého navrhovatelka uznala, že si sdružení Ansfer nezachovalo zájem na účasti na řízení po celou dobu tohoto řízení, přesně neodráží argumentaci navrhovatelky v prvním stupni. Posledně uvedená totiž tvrdila, že sdružení Ansfer si toto postavení zachovalo, a proto mělo být vyzváno k účasti na slyšení dne 23. dubna 2018.
- 97 Z kontextu tohoto konstatování nicméně vyplývá, že Tribunál podstatu argumentace navrhovatelky nezakreslil. V bodech 123 a 125 napadeného rozsudku totiž Tribunál připomněl, že navrhovatelka tvrdila, že sdružení Ansfer získalo postavení zúčastněné třetí osoby a v průběhu řízení jej neztratilo.
- 98 V bodě 129 napadeného rozsudku lze slovní spojení „aniž to žalobkyně zpochybňuje“, chápat tak, že se vztahuje ke skutečnostem uvedeným v bodě 130 tohoto rozsudku a shrnutým v bodě 92 tohoto rozsudku. Tyto skutečnosti přitom navrhovatelka ve skutečnosti nezpochybnila. Nesprávné posouzení tvrzené navrhovatelkou tedy vychází z nesprávného výkladu napadeného rozsudku a nemůže vést ke zrušení výroku tohoto rozsudku.
- 99 Navrhovatelka mimoto tvrdí, že Tribunál v bodě 129 napadeného rozsudku zkreslil bod 110 odůvodnění sporného rozhodnutí. Tento argument však vychází z nesprávného výkladu tohoto bodu odůvodnění. Uvedený bod odůvodnění se totiž omezuje na konstatování, že úředník pro slyšení měl v určitém okamžiku za to, že sdružení Ansfer je třetí zúčastněnou osobou, ale nevyjadřuje se k otázce, zda si toto sdružení po pokračování v řízení zachovalo toto postavení zejména pro účely slyšení dne 23. dubna 2018.
- 100 Navrhovatelka dále tvrdí, že Tribunál v bodě 124 napadeného rozsudku zkreslil její argumentaci v prvním stupni tím, že omezil její rozsah pouze na procesní situaci, která existovala v průběhu roku 2002. V bodě 125 tohoto rozsudku však Tribunál upřesnil, že navrhovatelka tvrdila, že postavení zúčastněné třetí osoby přiznané sdružení Ansfer mělo vést Komisi k tomu, aby pozvala toto sdružení na slyšení dne 23. dubna 2018. Argument navrhovatelky tedy spočívá na nesprávném výkladu napadeného rozsudku.
- 101 V tomto kontextu nelze argumentaci navrhovatelky chápat v tom smyslu, že směřuje rovněž ke zpochybnění důvodů, na základě kterých měl Tribunál za to, že Komise nemusela sdružení Ansfer informovat o pokračování správního řízení v prosinci 2017. Tyto důvody, které jsou uvedeny v bodech 108 až 122 napadeného rozsudku, nejsou v kasačním opravném prostředku zpochybněny a navrhovatelka pouze tvrdí, že uvedené důvody jsou irrelevantní.
- 102 Je třeba rovněž uvést, že se navrhovatelka omezila na tvrzení, že Tribunál porušil ustanovení čl. 5 odst. 1 a 2 a čl. 6 odst. 2 rozhodnutí 2011/695 ve vztahu k úředníkovi pro slyšení, avšak neupřesnila body napadeného rozsudku, které takto hodlala kritizovat, jakož i právní argumenty, které tuto kritiku konkrétně podporují v rozporu s ustanoveními uvedenými v bodě 51 tohoto rozsudku.

- 103 Na rozdíl od toho, co navrhovatelka tvrdí, posouzení provedené Tribunálem v bodě 133 napadeného rozsudku, podle něhož bylo v zájmu řádné správy zabránit nárůstu počtu zúčastněných stran, nepostrádá smysl. Z bodu 134 tohoto rozsudku totiž vyplývá, že právě s ohledem na toto posouzení Tribunál uvedl, že sdružení Ansfer bylo vyzváno k účasti na slyšeních v průběhu roku 2002 jakožto zúčastněná třetí osoba. Naproti tomu z napadeného rozsudku nevyplývá, že Tribunál vycházel z tohoto posouzení, když rozhodl, že se Komise nedopustila pochybení, když měla za to, že sdružení Ansfer následně toto postavení ztratilo.
- 104 Pokud jde o třetí výtku, Tribunál se nedopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že subjekt, který byl uznán za zúčastněnou třetí osobu, může následně toto postavení ztratit, zejména v závislosti na svém chování.
- 105 Navrhovatelka pod záminkou uplatnění nesprávného právního posouzení ve skutečnosti navrhuje, aby Soudní dvůr provedl nové posouzení skutkového stavu uvedeného v bodě 92 tohoto rozsudku, aniž by namítala jeho zkreslení. V souladu s ustanoveními připomenutými v bodě 89 tohoto rozsudku musí být tedy tato třetí výtku odmítnuta jako nepřijatelná.
- 106 Navrhovatelka kromě toho tím, že kritizuje svévolnou povahu posouzení situace sdružení Ansfer ze strany Komise, vznáší v rámci projednávaného kasačního opravného prostředku nový právní argument, který tedy musí být odmítnut jako nepřijatelný na základě pravidel týkajících se řízení o kasačním opravném prostředku, která byla připomenuta v bodě 38 tohoto rozsudku.
- 107 Pokud jde zatřetí o situaci jiných třetích osob, navrhovatelka tvrdí, že Tribunál tím, že potvrdil rozhodnutí Komise nepozvat v tomto postavení Leali, IRO, Lucchini, Federaci a Ansfer na slyšení dne 23. dubna 2018, nesprávně použil čl. 27 odst. 3 první větu nařízení č. 1/2003 a čl. 13 odst. 3 nařízení č. 773/2004.
- 108 Tato ustanovení stanoví, jak vyplývá z jejich znění, možnost, a nikoli povinnost Komise zaprvé vyslechnout jiné fyzické nebo právnické osoby než osoby, s nimiž je vedeno řízení, a zadruhé je vyzvat, aby písemně vyjádřily své stanovisko a zúčastnily se slyšení stran, kterým určila oznámení námitek. Z toho vyplývá, jak uvedl Tribunál v bodě 149 napadeného rozsudku, že Komise disponuje prostorem pro uvážení při určení, zda účast těchto třetích osob může být užitečná. Porušení těchto ustanovení lze tudíž konstatovat pouze tehdy, pokud se prokáže, že Komise zjevně překročila meze své posuzovací pravomoci.
- 109 Navrhovatelka přitom netvrdí, že tomu tak bylo v případě Leali, IRO a Federace.
- 110 Navrhovatelka sice tvrdí, že Komise vykonala svou posuzovací pravomoc svévolně ve vztahu k Lucchini a Ansfer. Nicméně vzhledem k tomu, že tato argumentace byla poprvé uplatněna až v rámci projednávaného kasačního opravného prostředku, musí být s ohledem na judikaturu citovanou v bodě 38 tohoto rozsudku považována za nepřijatelnou.
- 111 Navrhovatelka dále tvrdí, že se Tribunál tím, že nepřezkoumal, zda Komise jakýmkoliv jiným způsobem než tím, že porušila pravidlo, které jí bylo uloženo, porušila právo navrhovatelky na obhajobu, dopustil nesprávného právního posouzení. Je třeba uvést, že Tribunál v bodě 156 napadeného rozsudku rozhodl, že navrhovatelka „neprokázala, že jí bylo bráněno ve výkonu jejího práva na obhajobu nezávisle na porušení pravidla z důvodu nepřítomnosti podniku nebo třetí osoby na slyšení [dne 23. dubna 2018]“.

- 112 Takový zásah do výkonu práva na obhajobu nebyl navrhovatelkou prokázán ani v jejím kasačním opravném prostředku.
- 113 Přítomnost Leali, IRO, Lucchini, Federace a Ansfer mohla být zajisté užitečná v tom smyslu, že mohla poradnímu výboru poskytnout úplnější obraz o kontextu a důvodech obhajoby vztahujících se ke kartelové dohodě. Tato hypotetická úvaha však nestačí k prokázání existence porušení práva navrhovatelky na obhajobu.
- 114 Z toho vyplývá, že druhá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku musí být zčásti odmítnuta jako nepřípustná a zčásti zamítnuta jako neopodstatněná.

Ke čtvrté části

– Argumentace účastnic řízení

- 115 Ve čtvrté části prvního důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když v bodech 163 až 195 napadeného rozsudku rozhodl, že oba členové poradního výboru, kteří se nezúčastnili slyšení dne 23. dubna 2018, měli k dispozici informace nezbytné k tomu, aby mohli rozhodnout s plnou znalostí věci, a to i bez záznamu slyšení, a dále že nepřítomnost orgánu pro hospodářskou soutěž jakožto zpravodaje na slyšení nezpůsobuje vadu stanoviska tohoto výboru.
- 116 V bodě 185 napadeného rozsudku Tribunál připomněl, že podle judikatury platí, že pokud nebyly poradnímu výboru sděleny významné a nové posuzované skutečnosti, je třeba mít za to, že tento výbor nemohl vydat své stanovisko s plnou znalostí věci. Podle názoru navrhovatelky tomu tak bylo i v projednávané věci. Navrhovatelka tvrdí, že její ústní vyjádření na slyšení konaném dne 23. dubna 2018 byla do dokumentů předaných poradnímu výboru převzata pouze částečně. Při tomto slyšení se zejména zabývala otázkou aktuální situace ocelářského odvětví.
- 117 Tribunál tak tím, že neporovnal obsah příloh A.7 a E.1 předložených v rámci řízení v prvním stupni, nepřezkoumal důkazy nebo přinejmenším zkreslil některé písemnosti ve spise. Za těchto podmínek má navrhovatelka za to, že vzhledem k tomu, že poradní výbor neměl k dispozici záznam ze slyšení, neměl přístup k důležitým a novým posuzovaným skutečnostem.
- 118 Pokud jde o výtku vycházející z nepřítomnosti orgánu pro hospodářskou soutěž jakožto zpravodaje na slyšení, navrhovatelka bere na vědomí rozsudek, ze kterého Tribunál vycházel v bodě 194 napadeného rozsudku, aby rozhodl, že přítomnost tohoto orgánu na slyšení nebyla vyžadována, a zároveň vyzvala Soudní dvůr, aby „tento bod objasnil“. V tomto ohledu uvádí, že ve věci, v níž byl vydán uvedený rozsudek, obdržely orgány pro hospodářskou soutěž členských států kopii protokolu ze slyšení, k čemuž v projednávané věci nedošlo. Mimoto s ohledem na význam orgánu pro hospodářskou soutěž jakožto zpravodaje v rámci poradního výboru by bylo nelogické se domnívat, že tento orgán může potvrdit řádnost slyšení, kterého se neúčastnil.
- 119 Komise tvrdí, že argumentace navrhovatelky je nepřípustná a v každém případě neopodstatněná.

– Závěry Soudního dvora

- 120 Zprvve navrhovatelka v podstatě tvrdí, že na slyšení konaném dne 23. dubna 2018 ústně přednesla důležité a nové skutečnosti. Vzhledem k tomu, že na tomto slyšení nebyli přítomni dva členové poradního výboru, a vzhledem k tomu, že tento výbor neměl k dispozici záznam, podle ní nevydal své stanovisko s plnou znalostí věci.
- 121 Je třeba uvést, že Tribunál v bodě 186 napadeného rozsudku konstatoval, že v projednávané věci navrhovatelka netvrdila, že nesdělení záznamu z tohoto slyšení mohlo uvést poradní výbor v podstatných bodech v omyl a neposkytla žádný údaj o existenci případného rozporu mezi jejími písemnými odpověďmi na oznámení námitek, jak byly předány výboru, a jejími ústními vyjádřeními během uvedeného slyšení.
- 122 Navrhovatelka tento bod napadeného rozsudku ve svém kasačním opravném prostředku nezpochybnila. Z toho vyplývá, že argumentace vycházející z údajného rozdílu mezi ústním přednesem na slyšení dne 23. dubna 2018 a obsahem dokumentů, které měl poradní výbor k dispozici, byla uplatněna poprvé před Soudním dvorem, a je tedy nepřipustná v souladu s judikaturou citovanou v bodě 38 tohoto rozsudku.
- 123 Je pravda, že navrhovatelka zpochybňuje důvod uvedený v bodě 187 napadeného rozsudku, podle kterého přezkum spisu neodhalil žádný nepřímý důkaz, který by mohl zpochybnit skutečnost, že poradní výbor měl na své schůzi skutečně k dispozici skutečnosti nezbytné pro svá rozhodování. Pod záminkou tvrzení o zkreslení důkazů a písemností ve spise se však navrhovatelka ve skutečnosti omezuje na obecný odkaz na dva dokumenty obsažené ve spise a na vyjmenování některých údajně nových otázek, kterými se údajně zabývala na slyšení konaném dne 23. dubna 2018, aniž poskytla jakékoli upřesnění, které by mohlo existenci takového zkreslení doložit. Navrhovatelka zejména tvrdí, že se během tohoto slyšení zabývala otázkou současné situace ocelářského odvětví rovněž s ohledem na oznámení o zahájení šetření za účelem přijetí ochranných opatření týkajících se dovozu výrobků z oceli, které bylo zveřejněno v březnu 2018. Toto tvrzení však nestačí k prokázání skutečnosti, že její ústní projevy během uvedeného slyšení obsahovaly důležité a nové posuzované skutečnosti ve vztahu k obsahu dokumentů, které byly předány poradnímu výboru.
- 124 Zadržte se navrhovatelka omezuje na návrh, aby Soudní dvůr poskytl „objasnění“, avšak neuplatňuje právní argumenty, které konkrétně podporují její návrh na zrušení napadeného rozsudku, což je v rozporu s povinností, která pro ni vyplývá z judikatury uvedené v bodě 51 tohoto rozsudku.
- 125 Stejně tak navrhovatelka tvrdí, že by bylo nelogické se domnívat, že orgán pro hospodářskou soutěž jakožto zpravodaj může potvrdit řádnost slyšení, kterého se neúčastnil, avšak nepředkládá jakýkoli právní argument s cílem konkrétně zpochybnit důvody uvedené v bodech 192 a 193 napadeného rozsudku.
- 126 Z toho vyplývá, že čtvrtá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku, a tudíž i tento důvod kasačního opravného prostředku v plném rozsahu musí být zčásti odmítnuty jako nepřipustné a zčásti zamítnuty jako neopodstatněné.

K pátému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 127 V rámci pátého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že důvody uvedené v bodech 349 až 367 napadeného rozsudku, kterými Tribunál zamítl námitku protiprávnosti týkající se článku 25 nařízení č. 1/2003, jsou stíženy nesprávným právním posouzením.
- 128 Zaprvé navrhovatelka připomíná, že toto ustanovení stanoví, že v případě přerušení promlčení nastane promlčení nejpozději do deseti let. V projednávaném případě přitom z důvodu pozastavení běhu promlčecí lhůty během soudních řízení probíhalo řízení více než dvacet let po ukončení protiprávního jednání, což je doba delší než „dvojnásobek dvojnásobku“ obecné promlčecí lhůty. Tato okolnost prokazuje, že unijní normotvůrce spravedlivě nesladil požadavky právní jistoty a dodržování práva.
- 129 Zadruhé by úvahy Tribunálu vedly k tomu, že by navrhovatelka musela buď akceptovat, že jí bude uložena protiprávní sankce, nebo že bude vystavena časově neomezenému stíhání. Komise by přitom neměla mít možnost využívat svých chyb k tomu, aby jí bylo přiznáno prodloužení lhůty, která jí byla stanovena pro uložení sankcí. Kromě toho by se právo na soudní ochranu nemělo obrátit proti právnímu subjektu tak, že by v jeho neprospěch znamenalo faktickou nepromlčitelnost pravomoci Komise ukládat sankce.
- 130 Zatřetí navrhovatelka poznamenává, že v případě porušení přiměřené lhůty se mohou dotyčné podniky domáhat zrušení rozhodnutí, kterým se konstatuje protiprávní jednání, za podmínky, že toto porušení brání výkonu jejich práva na obhajobu, nebo mohou podat žalobu na náhradu škody. Podle názoru navrhovatelky však jediný prostředek nápravy, který může zajistit plnou ochranu zásady přiměřené lhůty, spočívá ve zrušení rozhodnutí přijatého v případě zjevného porušení této lhůty, a to nezávisle na uplynutí promlčecí lhůty. Bod 37 odůvodnění nařízení č. 1/2003, podle kterého musí být toto nařízení vykládáno a používáno s ohledem na základní práva a zásady uznané Listinou, se podle ní nijak neodráží ve znění článku 25 tohoto nařízení.
- 131 Začtvrté, pokud jde o zásadu proporcionality, navrhovatelka tvrdí, že Tribunál odkázal zejména na rozsudek ze dne 15. října 2002, *Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, EU:C:2002:582, bod 144), zatímco tento rozsudek byl kritizován ve stanovisku generálního advokáta Y. Bota ve věci *ThyssenKrupp Nirosta v. Komise* (C-352/09 P, EU:C:2010:635, body 183 až 185). Tribunál neodpověděl na návrh navrhovatelky, který byl vyzván k přijetí řešení, jež bylo v těchto návrhových žádáních prosazováno.
- 132 Rada i Komise argumentaci navrhovatelky zpochybňují.

Závěry Soudního dvora

- 133 Jak Tribunál připomněl v bodě 354 napadeného rozsudku, článek 25 nařízení č. 1/2003 je výsledkem toho, že unijní normotvůrce při výkonu pravomocí, které mu jsou svěřeny, sladil dva cíle, a sice zaprvé potřebu zajistit právní jistotu tím, že se zabránil tomu, aby situace konvalidované plynutím času byly donekonečna zpochybňovány, a zadruhé potřebu zajistit dodržování práva stíháním, zjišťováním a trestáním porušení unijního práva.

- 134 Jak v tomto ohledu uvedl Tribunál v bodech 355 a 356 napadeného rozsudku, unijní normotvůrce tím, že se snažil uvést tyto cíle do souladu, nepřekročil meze svého prostoru pro uvážení. Článek 25 odst. 1 písm. b) a čl. 25 odst. 5 nařízení č. 1/2003 totiž ohledně stíhání porušení článků 101 a 102 SFEU stanoví, že promlčení nastane po pěti letech, nebo v případě přerušení promlčecí lhůty nejpozději ke dni, kdy uplynula lhůta rovnající se dvojnásobku promlčecí lhůty, aniž by Komise uložila pokutu nebo penále. Z těchto ustanovení vyplývá, že pravomoc tohoto orgánu provádět kontroly a ukládat sankce je striktně vymezena.
- 135 Výsledek tohoto sladění je rovněž v souladu se zásadou proporcionality, jak Tribunál rozhodl v bodech 359 až 366 napadeného rozsudku.
- 136 Je pravda, že v případě žaloby podané k unijnímu soudu zůstává promlčecí lhůta v souladu s čl. 25 odst. 6 nařízení č. 1/2003 pozastavena až do ukončení tohoto soudního řízení. Jak Tribunál v podstatě uvedl v bodě 363 napadeného rozsudku, toto pozastavení chrání Komisi před účinkem promlčení v situacích, kdy nečinnost tohoto orgánu není důsledkem nedostatku péče z jeho strany. Možnost, že z důvodu takových dob pozastavení celková délka řízení podstatně překročí, jako je tomu v projednávané věci, promlčecí lhůtu stanovenou v čl. 25 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1/2003 na pět nebo deset let, nebo v případě jejího přerušení desetiletou lhůtu stanovenou v čl. 25 odst. 5 tohoto nařízení, neumožňuje dospět k závěru, že unijní normotvůrce překročil meze svého prostoru pro uvážení.
- 137 Jak Tribunál v podstatě uvedl v bodě 356 napadeného rozsudku, právní subjekty, jež se domnívají, že byly podrobeny nepřiměřeně dlouhému řízení, mohou dosáhnout zrušení rozhodnutí přijatého na základě tohoto řízení za podmínky, že tato délka řízení vyplynula z porušení práva na obhajobu, nebo pokud k takovému porušení práva na obhajobu nedošlo, podáním žaloby na náhradu škody k unijnímu soudu.
- 138 Skutečnost, že v projednávané věci celková délka řízení přesahuje dvacet let, neumožňuje mít za to, že článek 25 nařízení č. 1/2003 je protiprávní.
- 139 Ostatní argumenty předložené navrhovatelkou tento závěr nezpochybňují.
- 140 Zprvč s ohledem na promlčecí lhůty připomenuté v bodě 134 tohoto rozsudku a bez ohledu na délku dotčeného řízení se nemůže navrhovatelka dovolávat toho, že je vystavena riziku, že bude Komisi stíhána neomezeně, nebo že je vystavena faktické nepromlčitelnosti pravomoci tohoto orgánu ukládat sankce.
- 141 Zadruhé obtíže, s nimiž by se právní subjekt mohl setkat při pokusu uplatnit nápravná opatření uvedená v bodě 137 tohoto rozsudku, jakkoli mohou být významné, nemohou stačit k vyvození závěru, že pouze zrušení rozhodnutí, kterým mu byla uložena sankce, představuje účinný prostředek nápravy v případě porušení zásady přiměřené lhůty, a to nezávisle na uplynutí promlčecí lhůty.
- 142 Zatřetí se navrhovatelka omezuje na tvrzení, že dodržování základních práv a zásad uznaných Listinou, i když je připomenuto v bodě 37 odůvodnění nařízení č. 1/2003, se nepromítá do znění článku 25 tohoto nařízení, avšak neposkytuje v tomto ohledu sebemenší upřesnění.

- 143 Začtvrté, pokud jde o relevanci výkladu zastávaného v bodech 183 až 185 stanoviska generálního advokáta Y. Bota ve věci ThyssenKrupp Nirosta v. Komise (C-352/09 P, EU:C:2010:635), stačí připomenout, jak to ostatně uznává sama navrhovatelka, že se tento výklad nepromítl do znění rozsudku v této věci ani obecněji do judikatury Soudního dvora.
- 144 Konečně, pokud navrhovatelka tvrdí, že se Tribunál měl v napadeném rozsudku vyjádřit k této pasáži ze stanoviska generálního advokáta Y. Bota ve věci ThyssenKrupp Nirosta v. Komise (C-352/09 P, EU:C:2010:635), a proto v této souvislosti opomněl rozhodnout, je třeba poznamenat, že uvedená pasáž obsahovala tvrzení, které se netýkalo platnosti dotčených pravidel, ale jejich výkladu. Takto vyjádřený postoj v tomto stanovisku tudíž v žádném případě nemůže podpořit námitku protiprávnosti uvedenou v pátém důvodu kasačního opravného prostředku.
- 145 Z toho vyplývá, že pátý důvod kasačního opravného prostředku musí být zamítnut jako neopodstatněný.

K druhému důvodu kasačního opravného prostředku

- 146 Druhým důvodem kasačního opravného prostředku navrhovatelka zpochybňuje důvody, na jejichž základě měl Tribunál v bodech 229 až 272 napadeného rozsudku za to, že zásada přiměřené lhůty nebyla porušena.
- 147 Tento důvod kasačního opravného prostředku se dělí na tři části.
- 148 Prvními dvěma částmi navrhovatelka zpochybňuje posouzení Tribunálu týkající se délky řízení o přijetí rozhodnutí z roku 2009 a sporného rozhodnutí a dále posouzení týkající se celkové délky řízení, která ke dni přijetí posledně uvedeného rozhodnutí již přesáhla 19 let.
- 149 Třetí částí zpochybňuje posouzení Tribunálu, podle kterého délka řízení nezasáhla do jejího práva na obhajobu.
- 150 Jak Tribunál v podstatě připomněl v bodě 215 napadeného rozsudku, porušení zásady dodržení přiměřené lhůty může být důvodem ke zrušení rozhodnutí přijatého na základě správního řízení podle článků 101 nebo 102 SFEU pouze, pokud vede rovněž k porušení práva dotčeného podniku na obhajobu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. června 2016, PROAS v. Komise, C-616/13 P, EU:C:2016:415, body 74 až 76 a citovaná judikatura).
- 151 Z toho vyplývá, jak uvedl Tribunál v bodě 230 napadeného rozsudku, že délka řízení může mít za následek zrušení napadeného rozhodnutí, pokud jsou splněny dvě kumulativní podmínky, přičemž první podmínkou je, že se tato délka jeví jako nepřiměřená, a druhou podmínkou je, že překročení přiměřené lhůty narušilo výkon práva na obhajobu.
- 152 Třetí část druhého důvodu kasačního opravného prostředku je třeba posoudit právě s ohledem na druhou z těchto podmínek.

Argumentace účastnic řízení

- 153 Ve třetí části druhého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že na rozdíl od posouzení provedených v bodech 266 až 272 napadeného rozsudku zasáhla délka řízení do jejího práva na obhajobu a způsobila jí škodu. Konkrétně z důvodu nepřiměřené délky tohoto řízení se většina subjektů, které mohly poskytnout informace užitečné pro její obhajobu, včetně důkazů svědčících v její prospěch, nemohla zúčastnit slyšení dne 23. dubna 2018. Kdyby všechny zúčastněné strany mohly být vyslechnuty k meritu námitek před přijetím rozhodnutí z roku 2002 nebo rozhodnutí z roku 2009, mohla by Komise přijmout jiné rozhodnutí.
- 154 Komise má za to, že tato argumentace je nepřijatelná a každopádně neopodstatněná.

Závěry Soudního dvora

- 155 Na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, se navrhovatelka neomezuje na návrh, aby Soudní dvůr provedl nový přezkum žaloby a nové posouzení skutkového stavu, aniž by přesně identifikovala pochybení, ke kterým došlo v napadeném rozsudku. Za účelem prokázání, že délka řízení vedla k porušení jejího práva na obhajobu, však navrhovatelka opakuje argumentaci vznesenou v rámci prvního důvodu projednávaného kasačního opravného prostředku, který byl v bodě 126 tohoto rozsudku zčásti odmítnut jako nepřijatelný a zčásti zamítnut jako neopodstatněný.
- 156 Třetí část druhého důvodu kasačního opravného prostředku musí být proto rovněž zamítnuta.
- 157 Z toho vyplývá, že jedna ze dvou podmínek uvedených v bodě 151 tohoto rozsudku, požadovaných k tomu, aby porušení zásady přiměřené lhůty mohlo vést ke zrušení rozhodnutí, není splněna.
- 158 Druhý důvod kasačního opravného prostředku založený na porušení zásady přiměřené lhůty musí být tudíž zamítnut jako neopodstatněný, aniž je nutné zkoumat první a druhou část tohoto důvodu.

K třetímu důvodu kasačního opravného prostředku

K první části

– Argumentace účastnic řízení

- 159 V první části třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že se Tribunál tím, že v bodech 275 až 296 napadeného rozsudku rozhodl, že Komise dostatečně vysvětlila důvody, které ji vedly k přijetí nového rozhodnutí o uložení pokuty, dopustil nesprávného právního posouzení.
- 160 Tribunál měl v bodech 282 až 287 napadeného rozsudku v podstatě za to, že zaprvé Komise uvedla, že délka řízení nevedla k porušení zásady přiměřené lhůty a právo podniků na obhajobu nebylo porušeno, jelikož jednak tyto podniky mohly předložit svá vyjádření k pokračování v řízení a jednak rovněž uvedly své argumenty v průběhu slyšení konaného dne 23. dubna 2018, zadruhé, že Komise dospěla k závěru, že po vyvážení obecného zájmu na účinném uplatňování pravidel hospodářské soutěže a snahy zmírnit možné důsledky procesních pochybení, kterých se dopustila, jí pouze přijetí sporného rozhodnutí umožnilo zajistit, že pachatelé protiprávního

jednání nebudou nepotrestáni a budou skutečně odrazeni od podobného jednání v budoucnu, a zatřetí, že se tento orgán rozhodl snížit výši uložených pokut o 50 % za účelem zmírnění negativních důsledků, které mohly být způsobeny délkou řízení.

- 161 Podle navrhovatelky první a třetí z těchto úvah nejsou relevantní pro účely ověření souladu s ustanoveními čl. 7 odst. 1 poslední věty nařízení č. 1/2003, z něhož vyplývá, že Komise může konstatovat, že v minulosti došlo k protiprávnímu jednání v oblasti hospodářské soutěže, pouze pokud má na tom Komise oprávněný zájem. Druhá z těchto úvah, uvedená v bodech 284 až 286 napadeného rozsudku, nepředstavuje dostatečný důvod k odůvodnění posouzení Tribunálu, vzhledem k tomu, že pokud by pouze uložení pokuty umožnilo Komisi zaručit, že porušení pravidel hospodářské soutěže a opakovaná porušení nezůstanou nepotrestána, ztratila by posuzovací pravomoc, kterou jí toto nařízení svěřuje, smysl.
- 162 V každém případě má navrhovatelka za to, že důvody uvedené Komisí k odůvodnění přijetí sporného rozhodnutí a schválené Tribunálem nejsou opodstatněné.
- 163 Zprvč měl Tribunál v bodě 290 napadeného rozsudku nesprávně za to, že v bodě 567 odůvodnění sporného rozhodnutí Komise odpověděla na argument navrhovatelky, kterým jí vytýkala, že nevysvětlila, proč navzdory tomu, že se italský trh ve srovnání se zjištěným obdobím protiprávního jednání hluboce změnil, bylo nutné uložit navrhovatelce v červenci 2019 sankci z důvodu jednání z doby před více než 30 lety. Tento bod odůvodnění sporného rozhodnutí, který zdůrazňuje odrazující účinek sankce, však nevysvětluje, proč je tento účinek nadále relevantní, zatímco ve skutečnosti byl relevantní pouze při zahájení šetření Komise v roce 2000. Uvedený bod odůvodnění rovněž nevysvětluje, proč by měl být odrazující účinek „zvláště žádoucí“ na takovém trhu, jako je italský trh s výztužemi do betonu.
- 164 Zadruhé Tribunál opomněl konstatovat všeobecnost tvrzení uvedeného v bodě 562 odůvodnění sporného rozhodnutí, podle kterého je důležité zabránit podnikům „pokračovat v protisoutěžním jednání nebo jej znovu zahájit, aniž byla konstatována jejich dřívější odpovědnost za spáchané protiprávní jednání“.
- 165 Komise s touto argumentací nesouhlasí.

– *Závěry Soudního dvora*

- 166 Je třeba připomenout, že podle judikatury Soudního dvora musí být odůvodnění aktů unijních orgánů vyžadované článkem 296 SFEU přizpůsobeno povaze dotčeného aktu a musí z něho jasně a jednoznačně vyplývat úvahy orgánu, jenž akt vydal, tak aby se zúčastněné osoby mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí opatření, a příslušný soud mohl vykonávat přezkum (rozsudek ze dne 9. listopadu 2023, *Altice Group Lux v. Komise*, C-746/21 P, EU:C:2023:836, bod 217 a citovaná judikatura).
- 167 V projednávané věci se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 288 napadeného rozsudku rozhodl, že Komise poskytla podrobné odůvodnění, z něhož jasně a jednoznačně vyplývají úvahy, kterými odůvodnila přijetí nového rozhodnutí o uložení sankcí navzdory dvěma zrušením, k nimž došlo v minulosti.
- 168 Vysvětlení poskytnutá v tomto ohledu ve sporném rozhodnutí a shrnutá Tribunálem v bodech 282 až 287 napadeného rozsudku totiž dostatečně jasně upřesňují důvody, které vedly Komisi k přijetí nového rozhodnutí o uložení pokuty.

- 169 V tomto ohledu je třeba na jedné straně uvést, že shrnutí těchto důvodů navrhovatelkou zmíněné v bodě 160 tohoto rozsudku není úplné, jelikož nezmiňuje, že Tribunál v bodě 285 napadeného rozsudku připomněl, že Komise v bodech 560 a 561 odůvodnění sporného rozhodnutí uvedla, že podniky, kterým bylo toto rozhodnutí určeno, se účastnily po dobu jedenácti let na protiprávním jednání považovaném za jedno z nejzávažnějších omezení v oblasti hospodářské soutěže a v takovém kontextu by nepřijetí rozhodnutí, kterým se konstatuje účast těchto podniků na tomto protiprávním jednání, bylo v rozporu s obecným zájmem na zajištění účinného uplatňování unijního práva hospodářské soutěže a přesahovalo by zájem na zmírnění následků případného porušení základních práv, které uvedené podniky utrpěly. Toto konstatování kromě toho postačovalo k vysvětlení, že Komise měla za to, že existuje oprávněný zájem na přijetí sporného rozhodnutí ve smyslu čl. 7 odst. 1 nařízení č. 1/2003.
- 170 Na druhé straně, jak Tribunál uvedl v bodě 280 napadeného rozsudku, po zrušení prvních dvou rozhodnutí přijatých Komisí za účelem sankcionování dotčené kartelové dohody a výjimečně dlouhé doby, která uplynula mezi prvními vyšetřovacími úkony a přijetím sporného rozhodnutí, příslušelo tomuto orgánu, aby tyto okolnosti zohlednil v odůvodnění, proč považovala za odůvodněné přijmout nové rozhodnutí o uložení sankcí. Na rozdíl od toho, co tvrdila navrhovatelka, jsou tyto úvahy uvedené v bodech 282 a 287 napadeného rozsudku relevantní.
- 171 Posouzení uvedené v bodě 167 tohoto rozsudku není zpochybněno argumentací, kterou navrhovatelka napadá odůvodnění, ve sporném rozhodnutí, oprávněného zájmu na přijetí sporného rozhodnutí.
- 172 Je třeba připomenout, že povinnost odůvodnit rozhodnutí představuje podstatnou formální náležitost, kterou je třeba odlišovat od opodstatněnosti odůvodnění, jež je otázkou legality sporného aktu po meritorní stránce. Odůvodnění rozhodnutí je totiž formálním vyjádřením důvodů, na kterých toto rozhodnutí spočívá. Jestliže jsou tyto důvody stíženy vadami, je jimi stížena materiální legalita rozhodnutí, avšak nikoli jeho odůvodnění, které může být dostačující, i když obsahuje vadné důvody (rozsudek ze dne 18. dubna 2024, Dumitrescu a další v. Komise a Soudní dvůr, C-567/22 P až C-570/22 P, EU:C:2024:336, bod 46 a citovaná judikatura).
- 173 Pod záminkou uplatnění porušení povinnosti uvést odůvodnění se přitom navrhovatelka ve skutečnosti snaží zpochybnit opodstatněnost důvodů, na kterých spočívá sporné rozhodnutí.
- 174 Tyto argumenty nemohou zpochybnit body 275 až 296 napadeného rozsudku, v nichž Tribunál rozhodl, že Komise v projednávaném případě neporušila svou povinnost uvést odůvodnění.
- 175 Z toho vyplývá, že první část třetího důvodu kasačního opravného prostředku musí být zamítnuta jako neopodstatněná.

Ke druhé části

– Argumentace účastnic řízení

- 176 V rámci druhé části třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka v podstatě tvrdí, že se Tribunál v bodech 298 až 302 napadeného rozsudku dopustil nesprávného právního posouzení a porušil svou povinnost uvést odůvodnění, pokud jde o odrazující účinek sporného rozhodnutí.

- 177 Zprvč Tribunal neodpověděl na argument navrhovatelky vycházející ze skutečnosti, že Consiglio di Stato (Státní rada, Itálie) rozsudkem ze dne 21. ledna 2020 potvrdila neexistenci jiné kartelové dohody, které se navrhovatelka údajně účastnila. Z tohoto rozsudku přitom vyplývá, že od roku 2000 navrhovatelka vykonávala svou činnost v souladu s pravidly hospodářské soutěže, takže cíle spočívajícího v odrazení, který byl základem rozhodnutí z roku 2002, bylo plně dosaženo.
- 178 Zadruhé se Tribunal v bodě 298 napadeného rozsudku omezil na uvedení obecných úvah týkajících se odrazujícího účinku sporného rozhodnutí.
- 179 Zatřetí je napadený rozsudek stížen vadou spočívající ve vzájemně si odporujícím odůvodnění. Z bodu 299 tohoto rozsudku totiž údajně vyplývá, že podle Tribunalu odůvodnění rozhodnutí o uložení sankce ve sporném rozhodnutí spočívá, z hlediska odrazení, ve vrácení částky pokut uložených těmito rozhodnutími v návaznosti na zrušení rozhodnutí z let 2002 a 2009. V bodě 660 uvedeného rozsudku přitom Tribunal rozhodl, že cíl spočívající v odrazení byl již ve vztahu k navrhovatelce v každém případě zčásti dosažen, a to sankcemi, které jí byly uloženy v rozhodnutích z let 2002 a 2009.
- 180 Začtvrté Tribunal v bodech 300 a 301 napadeného rozsudku nezohlednil skutečnost, že uložení dvou sankcí v rozhodnutích z let 2002 a 2009, jakož i související náklady na spory již pro ni představovaly sankci, zejména zásahem do dobré pověsti. V tomto ohledu navrhovatelka uvádí, že z judikatury Tribunalu, zejména z rozsudku ze dne 12. prosince 2018, Biogaran v. Komise (T-677/14, EU:T:2018:910), vyplývá, že je třeba zohlednit nezanedbatelný zásah do dobré pověsti, který pro právnickou osobu představuje konstatování, že byla zapojena do porušení pravidel hospodářské soutěže. Kromě toho se důvody uvedené v tomto ohledu v napadeném rozsudku z důvodu své obecnosti podobají nedostatku odůvodnění.
- 181 Komise s touto argumentací nesouhlasí.

– *Závěry Soudního dvora*

- 182 Zprvč je třeba uvést, že rozsudek Consiglio di Stato (Státní rada) ze dne 21. ledna 2020, na který navrhovatelka odkazuje, konstatoval neexistenci protiprávního jednání v souvislosti s jinou kartelovou dohodou, které se navrhovatelka údajně účastnila. Tento rozsudek každopádně neumožňuje prokázat, že od roku 2000 navrhovatelka vykonávala činnost v souladu s pravidly hospodářské soutěže, a že tedy již bylo dosaženo cíle spočívajícího v odrazení, který byl sledován už rozhodnutím z roku 2002. Za těchto okolností nelze Tribunalu vytýkat, že se k tomuto rozsudku v napadeném rozsudku nevyjádřil.
- 183 Zadruhé je třeba připomenout, že Tribunal v bodě 298 napadeného rozsudku rozhodl, že Komise mohla mít s ohledem na závažnost konstatovaného protiprávního jednání za to, že přijetí rozhodnutí a uložení sankce je stále odůvodněno odrazujícím účinkem, který by toto rozhodnutí a sankce v něm obsažené mohly mít na trhy. Toto posouzení je vysvětleno v bodě 299 uvedeného rozsudku, ve kterém Tribunal zdůraznil, že po zrušení rozhodnutí z let 2002 a 2009 má odrazující účinek právě skutečnost, že je třeba zaplatit pokutu. Z toho vyplývá, že bod 298 uvedeného rozsudku ve spojení s bodem 299 téhož rozsudku zdaleka neuvádí obecné úvahy, ale jasně a jednoznačně vysvětluje úvahy Tribunalu.
- 184 Zatřetí na rozdíl od toho, co tvrdí navrhovatelka, neexistuje žádný rozpor mezi odůvodněním uvedeným v bodech 299 a 660 napadeného rozsudku. I když totiž Tribunal v tomto posledně uvedeném bodě, který se nachází v části napadeného rozsudku, v níž Tribunal při výkonu své

pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci zkoumal, zda je třeba přiznat či odmítnout dodatečné snížení pokuty uložené navrhovatelce, uznal, že rozhodnutí z let 2002 a 2009 již měla určitý odrazující účinek, z kontextu, a zejména z bodů 658, 659 a 661 uvedeného rozsudku, jasně vyplývá, že Tribunál byl toho názoru, že odrazujícího cíle nebylo před přijetím sporného rozhodnutí dosaženo zcela. Za těchto podmínek totiž mohlo být uložení sankce navrhovatelce v tomto rozhodnutí považováno za odůvodněné s ohledem na nezbytnost zajistit odrazující účinek, jak uvedl Tribunál v bodě 299 napadeného rozsudku.

- 185 Začtvrté je třeba uvést, že Tribunál měl v bodech 300 a 301 napadeného rozsudku za to, že cílem uložení pokuty bylo v projednávaném případě nejen zajistit tomuto rozhodnutí určitý odrazující účinek, ale rovněž zabránit tomu, aby dotyčné podniky získaly úplnou beztrestnost.
- 186 Přitom vzhledem k tomu, že rozhodnutí z let 2002 a 2009 byla zrušena a odpovídající pokuty byly vráceny spolu s úroky, pouze nové rozhodnutí ukládající navrhovatelce pokutu mohlo zaručit, že její účast na kartelové dohodě, které se týká sporné rozhodnutí, nezůstane nepotrestána.
- 187 Pokud jde o náklady související s oběma spory, které vznikly po přijetí rozhodnutí z roku 2002, stačí uvést, že v rozsudku ze dne 25. října 2007, *Ferriere Nord v. Komise* (T-94/03, EU:T:2007:320), Tribunál uložil Komisi náhradu nákladů řízení vynaložených navrhovatelkou a v rozsudku ze dne 21. září 2017, *Ferriere Nord v. Komise* (C-88/15 P, EU:C:2017:716), Soudní dvůr uložil Komisi náhradu nákladů řízení vynaložených navrhovatelkou jak v řízení v prvním stupni, tak v řízení o kasačním opravném prostředku, v němž byl vydán tento rozsudek.
- 188 Kromě toho je pravda, že v rozsudku ze dne 12. prosince 2018, *Biogaran v. Komise* (T-677/14, EU:T:2018:910), na který odkazuje navrhovatelka, Tribunál zohlednil nezanedbatelný zásah do dobré pověsti, který pro fyzickou či právnickou osobu představuje konstatování, že byla zapojena do porušení pravidel hospodářské soutěže. Cílem tohoto posouzení však nebylo uvést, že takový zásah představuje formu sankce vyplývající z konstatování protiprávního jednání rozhodnutím Komise, ale vysvětlit, proč je nezbytné, aby tento orgán za účelem prokázání existence takového protiprávního jednání předložil přesné a shodující se důkazy.
- 189 S ohledem na výše uvedené je třeba dospět k závěru, že se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 300 napadeného rozsudku rozhodl, že uložení pokuty ve sporném rozhodnutí mělo zabránit tomu, aby dotyčným podnikům byla přiznána úplná beztrestnost.
- 190 Z toho vyplývá, že druhá část třetího důvodu kasačního opravného prostředku musí být zamítnuta jako neopodstatněná.

K třetí části

– Argumentace účastnic řízení

- 191 Ve třetí části třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že Tribunál v bodech 304 až 307 napadeného rozsudku nesplnil povinnost uvést odůvodnění, jelikož neodpověděl na její argument vycházející z porušení čl. 6 odst. 1 EÚLP.
- 192 Komise s touto argumentací nesouhlasí.

– *Závěry Soudního dvora*

- 193 V bodě 303 napadeného rozsudku Tribunál uvedl, že navrhovatelka v řízení v prvním stupni tvrdila, že skutečnost, že byla po dobu celého řízení v postavení obviněné, jí sama o sobě dostatečně potrestala. Tribunál tento argument odmítl, když v bodech 304 a 305 tohoto rozsudku rozhodl, že navrhovatelce s ohledem na zrušení dvou rozhodnutí vydaných před přijetím sporného rozhodnutí ještě nebyla uložena sankce za porušení unijního práva hospodářské soutěže a za těchto podmínek bylo cílem přijetí tohoto rozhodnutí zajistit, aby byla navrhovatelka za toto protiprávní jednání skutečně potrestána.
- 194 Na podporu třetí části třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka opakuje, že jí před přijetím sporného rozhodnutí již byla uložena sankce, ale nepředkládá žádný argument, který by konkrétně zpochybňoval úvahy Tribunálu uvedené v bodech 304 a 305 napadeného rozsudku. Omezuje se na tvrzení, že Tribunál nerozhodl o jejím argumentu vycházejícím z porušení čl. 6 odst. 1 EÚLP.
- 195 V tomto ohledu je třeba uvést, že navrhovatelka v bodě 238 svého návrhu na zahájení řízení tvrdila, že okolnost, že měla postavení „obviněné“ po dobu více než 17 let, a sice od obdržení oznámení námitek v březnu 2002, kromě toho, že představuje porušení článku 6 EÚLP, který zahrnuje povinnost dbát na to, aby obviněný nezůstával příliš dlouho v nejistotě ohledně řešení, pokud je o výsledek trestního obvinění, které proti němu bylo vzneseno, jí sama o sobě způsobila závažný postih.
- 196 Cílem takové argumentace přitom bylo, jak ukazuje název oddílu, v němž se nachází, zpochybnit odůvodnění sporného rozhodnutí, podle kterého bylo uložení sankce nezbytné k zabránění beztrestnosti dotčených podniků. Za těchto okolností a při neexistenci jakéhokoliv upřesnění v tomto smyslu byl Tribunál oprávněn mít za to, že odkaz na článek 6 EÚLP měl pouze posílit argumentaci navrhovatelky směřující k prokázání, že již byla sankcionována před přijetím sporného rozhodnutí, na niž Tribunál odpověděl v bodech 304 a 305 napadeného rozsudku.
- 197 Tribunálu tudíž nelze v tomto ohledu vytýkat žádné opomenutí rozhodnout.
- 198 Z toho vyplývá, že třetí část třetího důvodu kasačního opravného prostředku musí být zamítnuta jako neopodstatněná.

Ke čtvrté části

– *Argumentace účastnic řízení*

- 199 Ve čtvrté části třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že Tribunál tím, že v bodech 310 až 315 napadeného rozsudku vycházel z možnosti třetích osob podat žalobu na náhradu škody u vnitrostátních soudů, nahradil odůvodnění, nepřezkoumal písemnosti založené do spisu a obrátil důkazní břemeno.
- 200 Komise má za to, že vzhledem k tomu, že tato argumentace směřuje proti důvodům uvedeným v napadeném rozsudku jen pro úplnost, musí být odmítnuta jako irelevantní. V každém případě je čtvrtá část neopodstatněná.

– *Závěry Soudního dvora*

- 201 V bodě 301 napadeného rozsudku Tribunál rozhodl, že vzhledem k závažnosti a době trvání protiprávního jednání konstatovaného Komisí je cíl zabránit úplné beztrestnosti dotyčných podniků sám o sobě dostačující, aby v projednávané věci odůvodnil přijetí rozhodnutí o uložení sankce.
- 202 Toto posouzení Tribunálu nebylo navrhovatelkou v kasačním opravném prostředku zpochybněno.
- 203 Z toho vyplývá, že když Tribunál zmínil jiné úvahy, které by mohly odůvodnit přijetí sporného rozhodnutí, jako například záměr chránit právo třetích osob podat žalobu na náhradu škody k vnitrostátním soudům, uvedl tyto úvahy jen pro úplnost, aby vyčerpávajícím způsobem odpověděl na argumenty navrhovatelky.
- 204 Vzhledem k tomu, že výtky vznesené navrhovatelkou v rámci čtvrté části třetího důvodu kasačního opravného prostředku směřují proti důvodům napadeného rozsudku, které byly uvedeny pro úplnost, nemohou vést ke zrušení tohoto rozsudku.
- 205 Z toho plyne, že čtvrtá část třetího důvodu kasačního opravného prostředku musí být odmítnuta jako irelevantní.

K páté části

– *Argumentace účastnic řízení*

- 206 V rámci páté části třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že Tribunál tím, že v bodech 317 až 323 napadeného rozsudku zamítl její výtku vycházející z porušení zásady proporcionality, vycházel z irelevantních úvah, které nejsou dostatečné k odůvodnění tohoto zamítnutí.
- 207 Kromě toho po popisu této páté části obsahuje kasační opravný prostředek oddíl nadepsaný „Závěrečné úvahy“, v němž navrhovatelka opakuje argumentaci rozvinutou v bodech 242, 243 a 252 až 254 žaloby.
- 208 Komise má za to, že uvedená pátá část je nepřípustná s ohledem na její neurčitost a všeobecnost. Každopádně je podle ní neopodstatněná.

– *Závěry Soudního dvora*

- 209 Je třeba uvést, že se navrhovatelka omezuje na zpochybnění relevance skutečností zohledněných Tribunálem v bodech 317 až 323 napadeného rozsudku, aniž v rozporu s požadavky připomenutými v bodě 51 tohoto rozsudku přesně uvedla právní argumenty, které konkrétně podporují její návrh směřující ke zrušení tohoto rozsudku.
- 210 Kromě toho kasační opravný prostředek, který neobsahuje argumentaci konkrétně směřující k určení nesprávného právního posouzení, jímž je napadené rozhodnutí stíženo, a který se omezuje na opakování nebo doslovné převzetí důvodů a argumentů, které byly předloženy před Tribunálem, těmto požadavkům nevyhovuje. Takový kasační opravný prostředek totiž ve

skutečnosti představuje návrh směřující k dosažení prostého nového přezkumu žaloby podané Tribunálu, což je mimo pravomoc Soudního dvora (rozsudek ze dne 9. února 2023, Boshab v. Rada, C-708/21 P, EU:C:2023:84, bod 60 a citovaná judikatura).

- 211 V projednávané věci se přitom navrhovatelka argumentací shrnutou v bodě 207 tohoto rozsudku omezuje na opakování argumentace, kterou již předložila před Tribunálem, s výjimkou několika drobných změn.
- 212 Z toho vyplývá, že pátá část třetího důvodu kasačního opravného prostředku musí být odmítnuta jako nepřípustná
- 213 Třetí důvod kasačního opravného prostředku tedy musí být zčásti odmítnut jako nepřípustný a zčásti zamítnut jako neopodstatněný.

Ke čtvrtému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 214 Svým čtvrtým důvodem kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že Tribunál tím, že v bodech 326 až 342 napadeného rozsudku rozhodl, že zásada *ne bis in idem* nebrání přijetí sporného rozhodnutí, tuto zásadu nesprávně použil.
- 215 Podle navrhovatelky je pravda, že zásada *ne bis in idem* nebrání přijetí nového rozhodnutí, pokud bylo předchozí rozhodnutí zrušeno pro formální vady. Z rozsudku ze dne 15. října 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, EU:C:2002:582), však vyplývá, že tato možnost je podmíněna tím, že nebylo o vytýkaných skutečnostech rozhodnuto ve věci samé. Tato podmínka přitom není v projednávaném případě splněna, jelikož Tribunál rozhodl ve věci samé v rozsudku ze dne 9. prosince 2014, Ferriere Nord v. Komise (T-90/10, EU:T:2014:1035).
- 216 Navrhovatelka zdůrazňuje, že Tribunál měl za to, že zásada *ne bis in idem* se použije pouze v případě dvojí sankce, což neodpovídá okolnostem projednávané věci, neboť rozsudek ze dne 9. prosince 2014, Ferriere Nord v. Komise (T-90/10, EU:T:2014:1035), jakož i rozhodnutí z roku 2009 a sankce, kterou stanovily, byly Soudním dvorem zrušeny. Podle navrhovatelky však tato zásada brání rovněž kumulaci řízení, a to tím spíše, pokud takový souběh vede, jako v projednávaném případě, k novému odsouzení za stejné skutky.
- 217 Kromě toho měl Tribunál nesprávně za to, že se zásada *ne bis in idem* použije pouze v případě dvojí sankce. Z článku 50 Listiny v této souvislosti vyplývá, že tato zásada je použitelná i v případě dvojího odsouzení. Osoba totiž může být odsouzena za protiprávní jednání bez uložení sankce.
- 218 Navrhovatelka sice uznává, že článek 50 Listiny odkazuje na konečný rozsudek, avšak zdůrazňuje, že rozsudek ze dne 9. prosince 2014, Ferriere Nord v. Komise (T-90/10, EU:T:2014:1035), i když byl Soudním dvorem zrušen, by měl být z meritorního hlediska považován za konečný. Ze stanoviska generálního advokáta N. Wahla ve věcech Feralpi a další v. Komise (C-85/15 P, C-86/16 P a C-87/15 P, C-88/15 P a C-89/15 P, EU:C:2016:940) totiž vyplývá, že kasační opravný prostředek proti tomuto rozsudku měl být prohlášen za nepřípustný.

- 219 Každopádně ne všechny rozsudky z roku 2014 byly napadeny kasačními opravnými prostředky. Posouzení skutečností zakládajících dotčenou kartelovou dohodu, které byly společné všem dotčeným podnikům, se tedy stalo konečným. Posouzení Tribunálu, podle něhož rozsudky nevyvolávají účinky na podniky, které nebyly účastníky sporů rozhodnutých těmito rozsudky, je příliš formalistické a nezohledňuje skutečnou podstatu zásady *ne bis in idem*.
- 220 Znění článku 50 Listiny by ostatně nemělo být vykládáno příliš doslovně. Navrhovatelka v tomto ohledu uvádí, že z rozsudku ze dne 29. června 2016, Kossowski (C-486/14, EU:C:2016:483), vyplývá, že v případě odložení věci státním zastupitelstvím, které nicméně zkoumalo skutkový stav, se zásada *ne bis in idem* uplatní navzdory neexistenci soudního rozhodnutí o zproštění obžaloby.
- 221 Komise s argumentací navrhovatelky nesouhlasí.

Závěry Soudního dvora

- 222 Článek 50 Listiny stanoví, že „[n]ikdo nesmí být stíhán nebo potrestán v trestním řízení za čin, za který již byl v Unii osvobozen nebo odsouzen konečným trestním rozsudkem podle zákona“. Zásada *ne bis in idem* tedy zakazuje kumulaci jak stíhání, tak sankcí, které mají trestní povahu ve smyslu tohoto článku, za tytéž skutky a proti téže osobě (rozsudek ze dne 14. září 2023, Volkswagen Group Italia a Volkswagen Aktiengesellschaft, C-27/22, EU:C:2023:663, bod 44 a citovaná judikatura).
- 223 Mimoto Soudní dvůr již rozhodl, že zásada *ne bis in idem* musí být dodržována v řízeních podle práva hospodářské soutěže, v nichž jsou ukládány pokuty. Tato zásada v oblasti hospodářské soutěže zakazuje, aby byl podnik opětovně odsouzen nebo stíhán za protisoutěžní jednání, v souvislosti s nímž mu dřívějším rozhodnutím, proti kterému již nelze podat opravný prostředek, byla uložena sankce nebo bylo shledáno, že za ně nenese odpovědnost (rozsudek ze dne 22. března 2022, Nordzucker a další, C-151/20, EU:C:2022:203, bod 32, jakož i citovaná judikatura).
- 224 V projednávané věci je třeba uvést, že ke dni přijetí sporného rozhodnutí neexistovalo rozhodnutí týkající se kartelové dohody, jíž se sporné rozhodnutí týkalo, proti kterému by již nebylo možné podat opravný prostředek, a které by se tedy stalo konečným. Je sice pravda, že se Tribunál v rozsudku ze dne 9. prosince 2014, Ferriere Nord v. Komise (T-90/10, EU:T:2014:1035), meritorně vyjádřil k otázce, zda navrhovatelka může být číneň odpovědnou za tuto kartelovou dohodu, jak je uvedena v rozhodnutí z roku 2009, tento rozsudek, proti němuž byl podán kasační opravný prostředek k Soudnímu dvoru, totiž nenabyl právní moci a následně byl Soudním dvorem v plném rozsahu zrušen, stejně jako rozhodnutí z roku 2009.
- 225 Na rozdíl od toho, co tvrdí navrhovatelka, není pokračování v řízení a přijetí sporného rozhodnutí neslučitelné s rozsudkem ze dne 15. října 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, EU:C:2002:582).
- 226 Z tohoto rozsudku totiž vyplývá, jak Tribunál připomněl v bodě 331 napadeného rozsudku, že zásada *ne bis in idem* zakazuje pouze nové meritorní posouzení skutkové podstaty protiprávního jednání, které by mělo za následek uložení buď druhé sankce, připojené k první sankci, v případě, že by byla znovu konstatována odpovědnost, nebo první sankce v případě, že by odpovědnost vyloučená prvním rozhodnutím byla shledána druhým rozhodnutím (rozsudek ze dne

15. října 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, EU:C:2002:582, bod 61). Ani jedna z těchto dvou situací přitom v projednávané věci nenastala.

- 227 Je pravda, že Soudní dvůr v bodě 62 uvedeného rozsudku dodal, že zásada *ne bis in idem* sama o sobě nebrání pokračování v řízení, jehož předmětem je totéž protisoutěžní jednání, pokud první rozhodnutí bylo zrušeno z formálních důvodů, aniž bylo o vytýkaných skutečnostech rozhodnuto ve věci samé.
- 228 Soudní dvůr však tímto neuvedl, že zásada *ne bis in idem* brání přijetí nového rozhodnutí poté, co byl na základě kasačního opravného prostředku zrušen rozsudek, kterým Tribunál rozhodl ve věci samé o prvním rozhodnutí, a o zrušení tohoto prvního rozhodnutí. Jak totiž vyplývá z téhož bodu 62 uvedeného rozsudku, zásada *ne bis in idem* může být porušena pouze tehdy, pokud již bylo vydáno konečné rozhodnutí ve věci samé. Jak přitom bylo uvedeno v bodě 224 tohoto rozsudku, takové konečné rozhodnutí nebylo v okamžiku přijetí sporného rozhodnutí vydáno.
- 229 Judikatura citovaná v bodě 227 tohoto rozsudku kromě toho potvrzuje, že pokračování v řízení v oblasti použití unijních pravidel hospodářské soutěže po zrušení prvního rozhodnutí, jímž bylo ukončeno toto řízení, nevede ke kumulaci řízení.
- 230 Z toho vyplývá, že Tribunál měl správně za to, že přijetí sporného rozhodnutí neporušuje zásadu *ne bis in idem*.
- 231 Je zajisté pravda, že některé rozsudky z roku 2014 týkající se jiných podniků se staly konečnými, jelikož proti nim nebyly podány kasační opravné prostředky. Nicméně tyto rozsudky, i když se týkají téže kartelové dohody, ve vztahu k níž byla navrhovatelka stíhána, nepředstavují ve vztahu k poslední uvedené konečné rozhodnutí.
- 232 Stejně tak na rozdíl od toho, co tvrdí navrhovatelka, možnost, že rozhodnutí přijaté státním zastupitelstvím může být relevantní pro uplatnění zásady *ne bis in idem*, nemůže toto posouzení zpochybnit, jelikož Soudní dvůr upřesnil, že pro účely uplatnění této zásady musí být takové rozhodnutí konečné (rozsudek ze dne 29. června 2016, Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, body 52 až 54).
- 233 S ohledem na výše uvedené je třeba čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku zamítnout jako nepodstatný.

K šestému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 234 V rámci šestého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka v podstatě tvrdí, že se Tribunál tím, že nekonstatoval, že porušení práva na obhajobu vyplývalo ze skutečnosti, že Komise výslovně nezmínila svůj záměr uplatnit vůči navrhovatelce přitěžující okolnost opakování protiprávního jednání v oznámení námitek, v doplňujícím oznámení námitek nebo v jiném aktu v řízení, v němž bylo pokračováno v roce 2017, čímž byla zbavena možnosti vyjádřit se k této otázce během správního řízení, dopustil nesprávného právního posouzení v bodech 535 až 551 napadeného rozsudku.

235 Zprvč Tribunal nezohlednil judikaturu Soudního dvora, zejména rozsudek ze dne 5. března 2015, Komise a další v. Versalis a další (C-93/13 P a C-123/13 P, EU:C:2015:150), a judikaturu Evropského soudu pro lidská práva týkající se článku 6 EÚLP. Zadruhé porušil relevantní ustanovení obsažená v právních aktech v oblasti měkkého práva, které si Komise sama stanovila, a sice body 84, 86 a 109 sdělení z roku 2011. Zatřetí Tribunal nezohlednil nebo zkreslil přepis některých částí záznamu jednání ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 21. září 2017, Ferriere Nord v. Komise (C-88/15 P, EU:C:2017:716). Začtvrté jsou skutečnosti uvedené v bodech 547 a 548 napadeného rozsudku stejně jako skutečnosti uvedené v bodech 543 až 546 tohoto rozsudku irelevantní, jelikož oznámení námitek a rozhodnutí z let 2002 a 2009 neobsahovala odůvodnění týkající se opakování protiprávního jednání. V každém případě měly být tyto skutečnosti aktualizovány z důvodu výjimečně dlouhého řízení. Okolnost uvedená v bodě 549 napadeného rozsudku je irelevantní, protože obsah dopisu ze dne 15. prosince 2017 zjevně nebyl v souladu s kritérii stanovenými judikaturou.

236 Komise má za to, že tento důvod kasačního opravného prostředku je nepřipustný a každopádně neopodstatněný.

Závěry Soudního dvora

237 Tribunal v bodech 538 až 542 napadeného rozsudku uvedl kritéria umožňující ověřit existenci případného porušení práva navrhovatelky na obhajobu, pokud jde o zohlednění opakování protiprávního jednání vůči ní.

238 V bodě 538 uvedeného rozsudku Tribunal s odkazem na rozsudek ze dne 5. března 2015, Komise a další v. Versalis a další (C-93/13 P a C-123/13 P, EU:C:2015:150), rozhodl, že pokud Komise zamýšlí přičíst právnické osobě porušení práva hospodářské soutěže a zamýšlí vůči ní uplatnit v tomto rámci opakování protiprávního jednání jako přitěžující okolnost, musí oznámení námitek, které určí této osobě, obsahovat všechny skutečnosti, které jí umožňují zajistit její obhajobu, zejména ty, které mohou odůvodnit, že podmínky opakování protiprávního jednání jsou v projednávaném případě splněny. V bodě 539 uvedeného rozsudku připomněl, že se Komise v bodě 84 svého oznámení z roku 2011 zavázala, že v oznámení námitek „dostatečně přesně“ uvede skutečnosti, které mohou představovat přitěžující okolnosti, a v bodě 540 téhož rozsudku dodal, že opakování protiprávního jednání přitom musí být podle ustálené judikatury posuzováno tak, že představuje okolnost, která může mít tuto přitěžující povahu.

239 V bodě 541 napadeného rozsudku Tribunal upřesnil, že povinnost popsaná v bodech 538 až 540 tohoto rozsudku vyplývá z povinnosti dodržovat právo na obhajobu, která je předmětem obecné zásady, podle které v každém řízení, které může vést k uložení sankcí, zejména pokut nebo penále, musí být dotyčným podnikům a sdružením podniků již ve správním řízení umožněno užitečně vyjádřit své stanovisko k pravdivosti a relevanci skutkových zjištění, námitek a okolností, které jsou proti nim uplatňovány.

240 Konečně měl Tribunal v bodě 542 napadeného rozsudku za to, že při přezkumu, zda byla dodržena zásada práva na obhajobu, musí unijní soud vzít v úvahu všechny okolnosti věci, aby bylo zajištěno, že úmysl Komise konstatovat protiprávní jednání nebo určitou okolnost byl dotyčným podnikem dostatečně předvídatelný, aby bylo možné mít za to, že tomuto podniku bylo umožněno se k danému bodu vyjádřit.

241 Tato vysvětlení Tribunalu nejsou navrhovatelkou zpochybňována.

- 242 Naproti tomu navrhovatelka v podstatě tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že v projednávaném případě byla skutečnost, že Komise měla v úmyslu uplatnit vůči ní opakování protiprávního jednání jako přitěžující okolnost, dostatečně předvídatelná.
- 243 Za účelem odmítnutí tohoto tvrzení Tribunál vycházel zaprvé z obsahu oznámení námitek, uvedeného v bodech 543 až 546 napadeného rozsudku, a zadruhé z dopisu Komise ze dne 15. prosince 2017 oznamujícího pokračování ve správním řízení, uvedeného v bodech 547 až 549 tohoto rozsudku.
- 244 Ačkoli navrhovatelka tvrdí, že nežádá Soudní dvůr, aby provedl nové posouzení skutkového stavu, její argumentace je téměř výlučně zaměřena na obsah oznámení námitek.
- 245 Z bodů 547 a 548 napadeného rozsudku přitom vyplývá, že Komise ve svém dopise ze dne 15. prosince 2017 oznamujícím pokračování ve správním řízení informovala navrhovatelku, že v rozhodnutí, které přijme na konci řízení, bude vycházet z námitek vyplývajících z oznámení námitek, které vedlo k přijetí rozhodnutí z let 2002 a 2009, a opakování protiprávního jednání bylo v těchto rozhodnutích použito pro výpočet výše pokuty navrhovatelky jako přitěžující okolnost.
- 246 Za těchto okolností, i kdyby oznámení námitek bylo nejasné, mohl mít Tribunál v bodě 550 napadeného rozsudku za to, že úmysl Komise použít ve sporném rozhodnutí opakování protiprávního jednání jako přitěžující okolnost ve vztahu k navrhovatelce byl dostatečně předvídatelný.
- 247 Kromě toho Komise konstatovala opakování protiprávního jednání navrhovatelky na základě dřívějšího rozhodnutí konstatujícího protiprávní jednání, kterého se dopustila, jež bylo pro tytéž účely zohledněno v rozhodnutích z let 2002 a 2009. Za těchto podmínek, na rozdíl od toho, co tvrdí navrhovatelka, nebyl Tribunál povinen mít za to, že Komise měla aktualizovat skutečnosti, ve světle kterých zohlednila opakování protiprávního jednání.
- 248 Navrhovatelka dále tvrdí, že některé pasáže ze záznamu jednání ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 21. září 2017, *Ferriere Nord v. Komise* (C-88/15 P, EU:C:2017:716), potvrzují pravděpodobnost důvodů, proč po pokračování správního řízení nepředložila vyjádření k opakování protiprávního jednání. Navrhovatelka však neupřesňuje právní důvody, proč tyto pasáže prokazují, že byla oprávněna mít za to, že Komise po pokračování v řízení nemohla uplatnit přitěžující okolnost opakování protiprávního jednání, aniž by ji o tom předem výslovně informovala.
- 249 Výtka vycházející z nevydání rozhodnutí nebo zkreslení uvedených pasáží proto musí být s ohledem na požadavky připomenuté v bodě 51 tohoto rozsudku odmítnuta jako nepřipustná.
- 250 Šestý důvod kasačního opravného prostředku je tedy třeba zčásti odmítnout jako nepřipustný a zčásti zamítnout jako neopodstatněný.

K sedmému důvodu kasačního opravného prostředku

K první části

– Argumentace účastnic řízení

- 251 V první části sedmého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že se Tribunál tím, že v bodech 565 až 579 napadeného rozsudku zamítl její výtku, podle které je zohlednění opakování protiprávního jednání jako přitěžující okolnosti v rozporu se zásadou proporcionality z důvodu nepřiměřeně dlouhého řízení, dopustil nesprávného právního posouzení.
- 252 Zprvce je bod 575 napadeného rozsudku stížen nedostatkem odůvodnění. Zatímco totiž navrhovatelka poukázala na neobvyklou délku dotčeného řízení, Tribunál v tomto bodě 575 odkázal na krátkou dobu, která uplynula mezi předchozím protiprávním jednáním a protiprávním jednáním sankcionovaným sporným rozhodnutím.
- 253 Zadruhé měl Tribunál za to, že Komise mohla uplatnit opakování protiprávního jednání z důvodu protiprávního jednání, které bylo zjištěno více než 30 let před přijetím sporného rozhodnutí. Tribunál tak vycházel ze zjevně nepřiměřeného výkladu pojmu „opakování protiprávního jednání“. Tento výklad nelze odůvodnit cílem zajistit odrazující účinek tohoto rozhodnutí, neboť navrhovatelka se od roku 2000 již neprovinila protisoutěžním jednáním. Tribunál opomněl zohlednit odrazující povahu soudních a správních řízení, do nichž byla navrhovatelka zapojena.
- 254 Tribunál rovněž nezohlednil skutečnost, že k cíli zajištění odrazujícího účinku bylo přihlédnuto jak při uložení sankce za dotčenou kartelovou dohodu, tak při zvýšení pokuty z důvodu opakování protiprávního jednání, což vedlo k duplicitě v rozporu se zásadou proporcionality.
- 255 Kromě toho je posouzení Tribunálu obtížně slčitelné se zásadou stanovenou v rozsudku ze dne 17. června 2010, Lafarge v. Komise (C-413/08 P, EU:C:2010:346, body 70 a 73), podle které unijní právo hospodářské soutěže neopravňuje Komisi k tomu, aby zohlednila opakování protiprávního jednání bez časového omezení. Zohlednění skutečností, k nimž došlo více než 30 let před přijetím sporného rozhodnutí, z důvodu opakování protiprávního jednání, je tedy zjevně nepřiměřeně a v praxi vede k popření zásady stanovené Soudním dvorem.
- 256 Komise tvrdí, že tato argumentace je nepřípustná a v každém případě neopodstatněná.

– Závěry Soudního dvora

- 257 V této části navrhovatelka Tribunálu vytýká nedostatek odůvodnění a nesprávné právní posouzení, pokud jde o výklad zásady proporcionality. Na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, je tedy třeba uvedenou část považovat za přípustnou.
- 258 Argumentace navrhovatelky však není opodstatněná.
- 259 Zprvce, pokud jde o odůvodnění bodu 575 napadeného rozsudku, z tohoto bodu vyplývá, že za účelem přezkumu, zda Komise byla oprávněna uplatnit vůči navrhovatelce opakování protiprávního jednání, měl Tribunál za to, že doba, která uplynula mezi protiprávním jednáním, kterého se tento podnik dříve dopustil, a protiprávním jednáním, za které byla uložena sankce

sporným rozhodnutím, byla krátká. Na rozdíl od toho, co tvrdí navrhovatelka, Tribunál neponechal bez povšimnutí, že se výtky, která mu byla předložena, netýká této lhůty, ale lhůty, která uplynula mezi předchozím protiprávním jednáním a datem přijetí sporného rozhodnutí. Nejenže totiž Tribunál shrnul tuto výtku v bodě 566 tohoto rozsudku, ale rovněž v bodě 575 uvedeného rozsudku rozhodl, že Komise byla oprávněna uplatnit opakování protiprávního jednání jako přitěžující okolnost ve vztahu k navrhovatelce „navzdory skutečnosti, že vyšetřování trvalo určitou dobu z důvodu soudních komplikací, se kterými se setkala“. Z těchto skutečností vyplývá, že tvrzení navrhovatelky týkající se nedostatku odůvodnění a opomenutí rozhodnout spočívají na nesprávném výkladu napadeného rozsudku.

- 260 Zadržet, pokud jde o výtku vycházející z porušení zásady proporcionality, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury tato zásada vyžaduje, aby akty unijních orgánů byly způsobilé zajistit uskutečnění legitimních cílů sledovaných dotčenou právní úpravou a nepřekračovaly meze toho, co je k dosažení těchto cílů nezbytné (rozsudek ze dne 9. prosince 2020, Groupe Canal + v. Komise, C-132/19 P, EU:C:2020:1007, bod 104 a citovaná judikatura).
- 261 Pokud jde o zvýšení pokuty z důvodu opakování protiprávního jednání, je třeba připomenout, že takové zvýšení odpovídá požadavku potlačovat opakované porušení pravidel hospodářské soutěže stejným podnikem (rozsudek ze dne 17. června 2010, Lafarge v. Komise (C-413/08 P, EU:C:2010:346, bod 61).
- 262 V tomto ohledu je třeba uvést, že navrhovatelka nezpochybňuje posouzení Tribunálu obsažené v bodě 553 napadeného rozsudku, podle kterého je opakování protiprávního jednání z hlediska odrazení okolností, která podle judikatury odůvodňuje značné zvýšení základní částky pokuty, neboť je totiž důkazem, že dříve uložená sankce nebyla dostatečně odrazující.
- 263 Navrhovatelka nezpochybňuje ani to, že v bodech 557 a 564 napadeného rozsudku byla zamítnuta její výtky, v níž tvrdila, že doba, která uplynula mezi dřívějším protiprávním jednáním a protiprávním jednáním uvedeným ve sporném rozhodnutí, byla příliš dlouhá na to, aby vůči ní mohlo být uplatněno opakování protiprávního jednání.
- 264 Navrhovatelka se totiž omezuje na tvrzení, že vzhledem k tomu, že cílem zohlednění opakování protiprávního jednání je odradit podnik od dalšího protiprávního jednání porušujícího právo hospodářské soutěže, zásada proporcionality byla v projednávané věci porušena, neboť se již od roku 2000 nedopustila takových jednání a dále správní a soudní řízení, která již proběhla v souvislosti s kartelovou dohodou uvedenou ve sporném rozhodnutí, měla nevyhnutelně odrazující účinek.
- 265 Je přitom třeba připomenout, že Tribunál v bodě 577 napadeného rozsudku rozhodl, že nelze vyloučit, že hrozba sankce vůči navrhovatelce během celého vyšetřování a uložení sankce ve dvou případech mohly mít určitý odrazující účinek. Tribunál měl nicméně za to, aniž se dopustil nesprávného právního posouzení, že „sankce, tedy zaplacení pokuty uložené Komisí, tak jak byla zvýšena z důvodu opakování protiprávního jednání, skutečně odrazuje podnik od toho, aby se znovu dopouštěl porušení pravidel hospodářské soutěže“.
- 266 V každém případě navrhovatelka neprokázala, že by pouhá skutečnost, že mezi protiprávními jednáními, k nimž bylo přihlédnuto za účelem zohlednění opakování protiprávního jednání, a přijetím sporného rozhodnutí Komisí uplynula značná doba, by měla za následek, že by toto zohlednění bylo nepřiměřené.

- 267 Ostatní argumenty navrhovatelky tento závěr nezpochybňují.
- 268 Zprvce se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že Komise byla oprávněna mít za to, že přijetí nového rozhodnutí konstatujícího účast navrhovatelky na kartelové dohodě bylo odůvodněno mimo jiné cílem odradit ji od páčání takových protiprávních jednání v budoucnu a tento odrazující účinek bylo třeba posílit tím, že se vůči ní zohlední opakování protiprávního jednání. Na rozdíl od toho, co tvrdí navrhovatelka, skutečnost, že bylo zohledněno opakování protiprávního jednání jak pro účely rozhodnutí o účelnosti přijmout nové rozhodnutí konstatující její účast na protiprávním jednání, tak pro výpočet výše pokuty, která jí byla uložena, nepředstavuje „duplicitu“ v rozporu se zásadou proporcionality.
- 269 Zadruhé je pravda, že zásada proporcionality vyžaduje, aby byla při posouzení sklonu podniku porušovat pravidla hospodářské soutěže zohledněna doba, která uplynula mezi dotčeným protiprávním jednáním a dřívějším porušením těchto pravidel (rozsudek ze dne 17. června 2010, Lafarge v. Komise, C-413/08 P, EU:C:2010:346, body 70 a 73). Tato lhůta však není lhůtou, na kterou navrhovatelka odkazuje na podporu své výtky vycházející z porušení zásady proporcionality.
- 270 Z toho vyplývá, že první část sedmého důvodu kasačního opravného prostředku musí být zamítnuta jako neopodstatněná.

Ke druhé části

– Argumentace účastnic řízení

- 271 V rámci druhé části sedmého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka zprvce tvrdí, že body 580 až 595 napadeného rozsudku jsou stíženy nedostatkem odůvodnění. Uvádí, že v prvním stupni uplatnila, že zvýšení pokuty z důvodu opakování protiprávního jednání bylo nepřiměřené jednak s ohledem na uplynutí výjimečně dlouhé doby a jednak s ohledem na „nevýznamnou“ povahu opakování protiprávního jednání. Tribunál přezkoumal pouze druhý z těchto argumentů.
- 272 Zadruhé zvýšení pokuty o 50 % z důvodu opakování protiprávního jednání je zjevně nepřiměřené, jelikož sporné rozhodnutí bylo přijato více než 30 let po rozhodnutí, kterým se konstatuje předchozí protiprávní jednání. V tomto ohledu měl Tribunál shledat rozpornost sporného rozhodnutí. Komise totiž základní částku pokuty snížila o 50 % s ohledem na délku řízení, ale pro účely uplatnění zvýšení z důvodu opakování protiprávního jednání tuto délku řízení nezohlednila. Z důvodů soudržnosti měla Komise z důvodu časového faktoru snížit nejméně o polovinu rovněž míru navýšení o 50 % z důvodu opakování protiprávního jednání. Kromě toho toto zvýšení nemůže již ze své povahy překročit výši pokuty. V projednávaném případě se přitom výše uvedeného zvýšení přibližně rovná dvojnásobku částky pokuty, která by byla navrhovatelce uložena, kdyby tato přítěžující okolnost nebyla zohledněna.
- 273 Komise tvrdí, že se navrhovatelka omezuje na zopakování argumentů, které uplatnila před Tribunálem, a usiluje tak o to, aby Soudní dvůr znovu přezkoumal její žalobu. Argumentace navrhovatelky je tedy nepřijatelná a v každém případě neopodstatněná.

– *Závěry Soudního dvora*

- 274 Ve druhé části sedmého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že Tribunál porušil svou povinnost odůvodnit své rozsudky a dopustil se nesprávného výkladu zásady proporcionality. Na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, musí být tedy tato část považována za přípustnou.
- 275 Argumentace navrhovatelky však není opodstatněná.
- 276 Zaprvé navrhovatelka Tribunálu vytýká, že neodpověděl na její argument, podle kterého bylo zvýšení uplatněné vůči ní Komisí z důvodu opakování protiprávního jednání nepřiměřené s ohledem na délku řízení. V tomto ohledu je třeba uvést, že Tribunál v bodech 565 až 579 napadeného rozsudku odmítl argument navrhovatelky, podle kterého konstatování opakování protiprávního jednání vůči ní nebylo slučitelné se zásadou proporcionality. Tribunál tedy již nebyl povinen odpovědět na argument navrhovatelky, podle kterého tato zásada brání rovněž zvýšení pokuty z důvodu opakování protiprávního jednání.
- 277 Zadruhé navrhovatelka neprokázala, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že Komise tím, že stanovila míru zvýšení z důvodu opakování protiprávního jednání na 50 % základní částky pokuty, neporušila zásadu proporcionality.
- 278 Je třeba dodat, že skutečnost, že Komise ve sporném rozhodnutí snížila základní částku pokuty o 50 % s ohledem na délku řízení a současně uplatnila míru zvýšení pokuty z důvodu opakování protiprávního jednání, neodhaluje žádný rozpor, jelikož tyto dvě skutečnosti jsou na sobě nezávislé.
- 279 Konečně navrhovatelka tím, že tvrdí, že zvýšení pokuty z důvodu opakování protiprávního jednání nemůže přesáhnout výši pokuty, neuvádí na podporu tohoto tvrzení žádné právní pravidlo a provádí výpočet, který se jeví nejen jako nesprávný, ale je rovněž založený na hypotetické situaci.
- 280 S ohledem na výše uvedené je třeba druhou část sedmého důvodu kasačního opravného prostředku, a tudíž tento důvod v plném rozsahu zamítnout jako neopodstatněné.

K osmému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 281 Osmý důvod kasačního opravného prostředku obsahuje dvě části.
- 282 V rámci první části tohoto důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když v bodech 611 až 628 napadeného rozsudku rozhodl, že Komise neporušila zásadu rovného zacházení tím, že vůči ní uplatnila poměrně nižší snížení pokuty než snížení, které bylo přiznáno Riva.
- 283 Podle navrhovatelky ze sporného rozhodnutí vyplývá, že společnosti Riva, která se účastnila kartelové dohody, které se toto rozhodnutí týkalo, celkem deset let a šest měsíců, byla pokuta snížena o 3 % z důvodu přerušování její účasti po dobu jednoho roku na části této kartelové dohody

týkající se omezení a kontroly výroby nebo prodeje. Naproti tomu navrhovatelce, která se účastnila kartelové dohody po dobu sedmi let, bylo přiznáno snížení o 6 % za tři roky, během nichž se neúčastnila této části kartelové dohody, tedy pouze o 2 % za každý z těchto roků.

- 284 V rámci druhé části osmého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když nekonstatoval opožděnost důvodů, které Komise uvedla k odůvodnění své volby uplatnit rozdílná snížení pokuty na totožná jednání.
- 285 Komise má za to, že tato argumentace je nepřijatelná. Navrhovatelka se v podstatě omezuje na zopakování argumentů předložených v prvním stupni. Snaží se tak dosáhnout toho, aby Soudní dvůr znovu přezkoumal žalobu. Argumentace navrhovatelky je v každém případě zjevně neopodstatněná.

Závěry Soudního dvora

- 286 Na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, jsou obě části osmého důvodu kasačního opravného prostředku v rozsahu, v němž se týkají nesprávných právních posouzení, kterých se měl Tribunál údajně dopustit, přípustné.
- 287 Pokud jde o první část, je třeba připomenout, že zásada rovného zacházení zakotvená v článku 20 Listiny vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněno (rozsudek ze dne 18. dubna 2024, Dumitrescu a další v. Komise a Soudní dvůr, C-567/22 P až C-570/22 P, EU:C:2024:336, body 65 a 67, jakož i citovaná judikatura).
- 288 V projednávané věci z napadeného rozsudku vyplývá, že Komise ve sporném rozhodnutí konstatovala, že se jak navrhovatelka, tak Riva účastnily kartelové dohody, které se toto rozhodnutí týkalo, a dále že se tyto dva podniky neúčastnily určité části této kartelové dohody, navrhovatelka po dobu tří let a Riva po dobu jednoho roku.
- 289 Jak Tribunál připomněl v bodě 613 napadeného rozsudku, při výpočtu pokut ukládaných podnikům, které se účastnily na kartelové dohodě, je tedy rozlišující zacházení s dotyčnými podniky vlastní výkonu pravomocí, které Komisi v této oblasti přísluší. Komise je totiž povinna v rámci svého prostoru pro uvážení individualizovat sankci v závislosti na jednání a vlastnostech těchto podniků, aby zajistila v každém projednávaném případě plnou účinnost unijních pravidel hospodářské soutěže (rozsudek ze dne 13. června 2013, Versalis v. Komise, C-511/11 P, EU:C:2013:386, bod 104 a citovaná judikatura).
- 290 Z bodů 615 až 617 napadeného rozsudku vyplývá, že Komise odůvodnila rozdíl mezi příslušnými sazbami snížení potřebou zvážit snížení přiznané z důvodu neúčasti na části kartelové dohody v závislosti na době trvání celkové účasti každého z podniků na kartelové dohodě jako celku. Účast navrhovatelky a společnosti Riva na celé kartelové dohodě byla důležitým faktorem, který měl být zohledněn pro účely posouzení dotčené polehčující okolnosti. Vzhledem k tomu, že celková účast na kartelové dohodě byla u společnosti Riva delší, byl účinek její neúčasti na této části kartelové dohody významnější.
- 291 Konkrétně Tribunál v bodě 622 napadeného rozsudku uvedl, že pro určení snížení, které mělo být přiznáno společnosti Riva, Komise zohlednila relativní závažnost účasti těchto dvou podniků na protiprávním jednání v souladu s požadavkem personality pokut připomenutým

v bodě 289 tohoto rozsudku. Měla tak za to, že vzhledem k tomu, že celková účast společnosti Riva na kartelové dohodě byla delší než účast navrhovatelky, byla nutně závažnější a účinek její neúčasti na určité části kartelové dohody byl o to významnější.

- 292 Tribunál se tím, že v bodě 323 napadeného rozsudku rozhodl, že tento přístup je v souladu se zásadou rovného zacházení, dopustil nesprávného právního posouzení.
- 293 Je totiž nesporné, že Komise přiznala navrhovatelce snížení o 2 % ročně, pokud jde o období, během kterého se neúčastnila části dotčené kartelové dohody, zatímco snížení v případě společnosti Riva činilo 3 %.
- 294 Je pravda, že s ohledem na neexistenci jiných skutečností umožňujících rozlišit účast těchto dvou podniků na této kartelové dohodě skutečnost, že se společnost Riva účastnila uvedené kartelové dohody po dobu deseti let a šesti měsíců, znamenala, že tato účast měla závažnější dopad na hospodářskou soutěž než účast navrhovatelky, která se jí účastnila pouze sedm let. Toto konstatování však nemůže být rozšířeno na období, ve kterých se podniky neúčastnily určité části této kartelové dohody, neboť jejich neúčast na této části měla v zásadě stejný účinek na hospodářskou soutěž.
- 295 Je sice možné zvážit snížení přiznané z důvodu neúčasti na části kartelové dohody v závislosti na celkové době trvání účasti každého z podniků na této kartelové dohodě. V projednávané věci se však navrhovatelka během doby tří let, která představovala téměř polovinu její účasti na uvedené kartelové dohodě, této části neúčastnila, zatímco společnost Riva se během deseti let a šesti měsíců své účasti na téže kartelové dohodě nezúčastnila uvedené části pouze po dobu jednoho roku.
- 296 Za těchto podmínek je tedy třeba konstatovat, že Komise zacházela se srovnatelnými situacemi odlišně, aniž poskytla platné odůvodnění tohoto rozdílného zacházení.
- 297 Z toho vyplývá, že první části osmého důvodu kasačního opravného prostředku je třeba vyhovět. Napadený rozsudek je tedy třeba zrušit, aniž je nutné rozhodnout o druhé části tohoto důvodu kasačního opravného prostředku.

K žalobě před Tribunálem

- 298 V souladu s čl. 61 prvním pododstavcem statutu Soudního dvora Evropské unie zruší Soudní dvůr rozhodnutí Tribunálu, je-li kasační opravný prostředek opodstatněný. Pokud to soudní řízení dovoluje, může Soudní dvůr vydat sám ve věci konečné rozhodnutí.
- 299 V projednávané věci je důvodné, aby Soudní dvůr vydal sám konečné rozhodnutí ve věci, jelikož to soudní řízení dovoluje.
- 300 Z bodů 286 až 297 tohoto rozsudku vyplývá, že sporné rozhodnutí není slučitelné se zásadou rovného zacházení vzhledem k tomu, že přiznalo navrhovatelce snížení výše pokuty o 2 % ročně za období, během kterého se neúčastnila části dotčené kartelové dohody, zatímco ze stejných důvodů přiznalo společnosti Riva snížení o 3 %. Vzhledem k tomu, že Soudní dvůr konstatoval protiprávnost sporného rozhodnutí, může v rámci přezkumu v plné jurisdikci nahradit posouzení Komise svým posouzením a proto pokutu zrušit, snížit nebo zvýšit. Tato pravomoc je vykonávána s přihlédnutím ke všem skutkovým okolnostem (rozsudek ze dne 12. listopadu 2014, Guardian Industries a Guardian Europe v. Komise, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, bod 78 a citovaná

judikatura). V projednávané věci má Soudní dvůr při výkonu své pravomoci přezkumu v plné jurisdikci za to, že sazba snížení pokuty ve výši 3 % ročně by měla být použita rovněž na navrhovatelku.

301 Z toho vyplývá, že výše pokuty uložené navrhovatelce ve sporném rozhodnutí se stanoví na 2 165 000 eur.

K nákladům řízení

302 Podle čl. 184 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora, je-li kasační opravný prostředek opodstatněný a Soudní dvůr vydá sám konečné rozhodnutí ve věci, rozhodne o nákladech řízení.

303 Podle čl. 138 odst. 3 tohoto řádu, použitelného na řízení o kasačním opravném prostředku na základě čl. 184 odst. 1 téhož řádu, platí, že pokud měli účastníci řízení ve věci částečně úspěch i neúspěch, ponese každý z nich vlastní náklady řízení.

304 Vzhledem k tomu, že navrhovatelka a Komise měly ve věci částečně úspěch i neúspěch, ponесou vlastní náklady řízení v prvním stupni a řízení o kasačním opravném prostředku.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

- 1) Bod 1 výroku rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 9. listopadu 2022, Ferriere Nord v. Komise (T-667/19, EU:T:2022:692), se zrušuje v rozsahu, v němž zamítá výtky devátého žalobního důvodu společnosti Ferriere Nord SpA vycházející z porušení zásady rovného zacházení.**
- 2) Ve zbývající části se kasační opravný prostředek zamítá.**
- 3) Článek 2 odst. 3 rozhodnutí Komise C(2019) 4969 final ze dne 4. července 2019 o porušení článku 65 Smlouvy o ESUO (věc AT.37956 – Výztuže do betonu) se zrušuje.**
- 4) Výše pokuty uložené společnosti Ferriere Nord SpA v čl. 2 odst. 3 rozhodnutí C(2019) 4969 final se stanoví na 2 165 000 eur.**
- 5) Ferriere Nord SpA a Evropská komise ponесou vlastní náklady řízení v prvním stupni a řízení o kasačním opravném prostředku.**

Podpisy